

Turistična zveza
Slovenije

Lipov List

december 2023 dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Poštnina plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Praznični december
Dekleti z vsebino
Foto natečaj o tematskih poteh
Naravni botoks

**I FEEL
SLOVENIA**

LETO 2024: LETO TEMATSKIH POTI

Fotografski natečaj ob 50. obletnici gozdnih učnih in tematskih poti v Sloveniji

Na natečaju z bogatimi denarnimi nagradami lahko sodelujejo tako ljubiteljski kot poklicni fotografi z vsega sveta. Vsak udeleženec lahko sodeluje s po največ šestimi barvnimi in črno-belimi fotografijami. Na natečaju lahko sodelujete le s fotografijami, ki so bile posnete na/ob katerikoli učni ali tematski gozdni poti v Sloveniji. Vsebina fotografije ni nujno vezana na prikaz same poti, pomembno je, da je nastala ob/na poti. V poštev pridejo fotografije same poti ter cel spekter ostalih motivov – okoliške pokrajine, ljudi, krajev ob poti, živalskega in rastlinskega sveta, znamenitosti in podobno.

Rok za oddajo fotografij: **30. junij 2024**

Več: <https://www.natecaj.eu/PDF/RazpisTP.pdf>

Javna podelitev nagrad in odprte razstave z nagrajenimi in sprejetimi deli bo v Ljubljani, na Jakopičevem sprehajališču, **20. novembra 2024**. Razstava na prostem s fotografijami velikega formata bo na ogled predvidoma do **15 januarja 2025**. Organizator bo ob odprtju razstave izdal tiskan katalog, ki ga brezplačno prejmejo vsi udeleženci natečaja, najpozneje do **20. novembra 2024**.

Stran za prijavo: <https://www.natecaj.eu/>

Turistična zveza Slovenije je leto 2024 razglasila za leto tematskih poti, zato s prihodnjo številko v Lipovem listu uvajamo novo stalno rubriko Tematske poti. V njej bomo predstavljali vse novosti in zanimivosti, povezane s tematskimi potmi v Sloveniji.

Na naslovnici: Slovenske konjice med prazniki, Fotografija: Miha Matavaž Photo & Video – Dan Briški, Turistična destinacija Rogla – Pohorje

INTERVJU 4–6
Marjana Grčman: »Pomembno je, da imamo tudi vsebino.«

PRAZNIČNI DECEMBER 7–23

Praznični Vojnik
Pohod na Grmado
Pohod na Pekrsko gorco
Praznična Ljubljana
Praznična Rogla – Pohorje
Bohinjska zimska pravljica
December je praznik luči
Razstava jaslic v skritih koticah Gradeža
Laporski advent
Advent v Razvanju
Lučanja v Harijah
Dokumentarec za praznične dni
Praznični tek na smučeh

TZS 24–28

Koledar dogodkov
Aktivnosti v Suhi krajini
140. let TD Postojna
40. let TD Muljava
30. let KTD Klopotec Dravci-Soviče
25. let TD Podlehnik

TURIZEM SMO LJUDJE 29–31

Prejemniki priznanj v akciji Na pohod z GTZ
Janja Viher: »Razumejo nas tisti, ki čutijo in razumejo družbeno odgovornost«

TURISTIČNI PODMLADEK 32–35

V mestu vrtnic je dišalo po vrtnicah
Turistični sprehod po Škofji Loki

KJER JE ZDRAVJE DOMA 36–37

Na pragu burje

DIGITALIZACIJA 38–39

Pomenek s CHATGPT

AKTUALNO 40–41

Vino kot dragocen spominček

BILO JE NEKOČ 42

Kultura in turizem v Kobjeglavi

Vesele Božične praznike ter veselo, zdravo in uspehov polno Novo leto 2024.

Ekipa TZS!

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici februarja 2024. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva najpozneje do 10. januarja 2024 pošljite na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditev pa pridno vpisujte na našo spletno stran.

Drage bralke, cenjeni bralci!

Smo globoko v adventnem času, božič je tik pred vrati. Vstopili smo v najbolj čarobni čas leta, ki je za prenekatero turistično društvo, ki deluje pod okriljem Turistične zveze Slovenije, tudi najbolj aktivno in prijetno obdobje. V številnih krajih namreč prav turistični prostovoljci poskrbijo, da se čim več družimo. Po možnosti med oživiljanjem tradicionalnih adventnih in božičnih tradicij, naj

gre za pletenje božičnih venčkov, postavljanje jaslic, novoletnih smrekic, krasitev krajev ali praznično peko.

Naši prostovoljci se ob prazniku luči še posebno radi in veliko družite, kar bi moralo ostati bistvo prihajajočih praznikov. »Svoj čas poklonim tistim, ki so mi blizu in si to zaslužijo. Bi si pa želela, da se v tem prazničnem času opomnimo, da je pomemben človek, ne stvar. Ne bleščeče norosti, ki jih ponujajo trgovci. Čas, ki ga preživim z ljudmi, za katere mi je mar, je najboljšo darilo,« nam je ob vstopu v praznični čas na srce položila Marjana Grčman, najbolj prepoznavna slovenska turistična novinarka in letošnja prejemnica kristalnega Triglava za osebnost, ki je v iztekajočem se letu največ prispevala k turistični prepoznavnosti Slovenije v svetu. S svojo nalezljivo energijo je nemalokrat bogatila tudi prireditve Turistične zveze Slovenije, zato lahko rečemo, da je nekoliko tudi naša.

Od glave do pete je naša tudi Janja Viher, podpredsednica Turistične zveze Slovenije in predsednica Štajerske turistične zveze, ki je na letošnjih dnevih Slovenskega turizma prejela priznanje za izjemen prispevek pri razvoju turistične društvene organizacije. »Tisti, ki čutijo in razumejo družbeno odgovornost, nas razumejo. Destinacijske organizacije brez turističnih društev ne bi tako odlično izvedle vseh prireditev, dogodkov, predvsem povezanih s predstavitvijo območja, interpretacijo, predstavitvijo naravne in kulturne dediščine, ljudskih izročil, šeg in navad,« je turistična društva izpostavila kot pomemben člen slovenskega turizma, čeprav so pogostokrat preveč samoumevna in premalo cenjena.

Marjana Grčman in Janja Viher sta svojevrstni dokaz, da ženske igrajo pomembno, če že ne ključno vlogo pri razvoju in promociji slovenskega turizma, zato lahko malo za šalo in malo zares zaključimo, da je slovenski turizem ženskega spola. Je topel, gostoljuben, domač, okusen ... Kako tudi ne, saj so ženske od nekdaj skrbele za toplino domačega ognjišča, praznikov in druženja.

December pa ni samo čas najbolj toplih praznikov v letu, pač pa tudi številnih obletnic. Med drugim je 140. obletnico delovanja obeležilo turistično društvo Postojna, ki je v Sloveniji oralo ledino na področju turizma, 40 let že deluje turistično društvo Muljava, 30 let kulturno-turistično društvo Klopotec Dravci-Soviče ter 25 let turistično društvo Podlehnik. Vsem jubilentom čestitamo in želim obilo uspehov tudi v prihodnje.

Zahvaljujemo se vam, ker bogatite slovenski turizem, lokalno turistično ponudbo ter delovanje Turistične zveze Slovenije in vam hkrati zagotavljamo, da bo ta po svojih najboljših močeh moralno in finančno tudi v letu 2024 podpirala delovanje svojih društev in vse oblike trajnostnih dogodkov in trajnostnega turizma, ki se bo razvijal v korist naravnim danostim naše dežele in čedalje večjemu blagostanju vseh prebivalcev Slovenije.

Notranji mir je daleč največje blagostanje!

Polona Frelih,
urednica

Sama grem še posebej rada v odmaknjene konce in tam poiščem zgodbo, pravi naša sogovornica.

Marjana Grčman, prejemnica kristalnega Triglava

»Pomembno je, da imamo tudi vsebino«

Marjane Grčman ni treba posebno predstavljati, saj je nedvomno najbolj prepoznavna turistična novinarka v Sloveniji. S svojo nalezljivo energijo je nemalokrat bogatila tudi prireditve Turistične zveze Slovenije, zato lahko rečemo, da je nekoliko tudi naša.

Marjana, si prejemnica nagrade kristalni Triglav za osebnost, ki je letos največ prispevala k turistični prepoznavnosti Slovenije v svetu. Kaj ti nagrada pomeni?

Vesela sem, da so vse vodilne institucije slovenskega turizma opazile trud, energijo in strast, ki jo vlagam v ustvarjanje turističnih zgodb. Včasih se na dolgih poteh na snemanja in v samotnih urah v montaži vprašam, kdo sploh opazi te malenkosti znotraj prispevkov, komu sploh govorimo naše zgodbe, koga se dotaknemo z našim delom, kakšne planke premikamo na terenu? Zato sem iskreno vesela nagrade. Sem pa vesela tudi dejstva, da sem jo dobila sedaj, kot spodbudo med potjo svojega dela, ne na koncu, ko že korakaš proti upokojitvi. Ampak 'show must go on', že zjutraj, dan po podelitvi nagrade, sem že bila na snemanju v rovih pod Sveto goro. Oktober in november se mi zdita tako zapolnjena meseca, da imam pogosto občutek, kot da turistični delavci živimo dvojno življenje, toliko vsega je.

Kaj je tvoje vodilo pri urejanju in vodenju turistične oddaje Na lepše na RTV Slovenija?

Pri vsebinah pazim, da so tematsko razpršene po vsej Sloveniji. Da ne postavljamo v ospredje mest in razvpih turističnih krajev, ampak iščemo tisto, kar ni na prvih medijskih straneh. Skušamo slediti novostim na področju investicij, zasledujemo izstopajoče turistične delavce. Pomembno mi je, da zgodbe niso prežvečene, sama grem še posebej rada v odmaknjene konce in tam poiščem zgodbo. Glede na izkušnje so tam pogosto doma najbolj pristne reportaže.

V zadnjem času vidimo pravo poplavo bolj ali manj profesionalnih turističnih oddaj. Glede na to, da si na tem področju orala ledino, sprašujem, kaj mora po tvoje vsebovati dobra turistična oddaja/prispevek in čemu se je treba izogibati?

Voditelj je tisti, ki s svojo karizmo in znanjem naredi oddajo. Pomembna je energija, s katero 'gneteš' sogovornika, da se ti odpre pred kamero, kar je včasih izziv posebne sorte. Pomembna za oddajo je izbira sogovornikov, lokacij in na splošno tematik – tu se vidi, koliko priprav je novinar vložil v prispevek. Pomembno je tudi, da oddaja odraža neko zgodovinsko konotacijo, da je edukativna, razvedrilna in aktualna hkrati. Prispevki morajo odražati določeno mero čustev, ščepec duhovitosti, kritiko na določenih mestih in voditelja, ki te zna na nevsiljiv in simpatičen način zapeljati prek zaslona. Ali povedano prosto po Pankrtih – pomembno je, da nismo samo lepi in prazni, ampak da imamo tudi vsebino.

Začela si na RTV SLO, pod taktirko legende Draga Bulca. Kaj te je naučil in kaj ti je dalo njegovo mentorstvo?

Drago me je naučil, da je turizem način življenja. On mi je razsvetlil turistično sceno na začetku, ko nisem niti vedela, kdo je kdo v svetu turizma in kakšne zgodbe se dela na terenu. Spomnim se, da je vedno govoril, da ni neumnih odgovorov, so le neumna vprašanja – in temu se ogibam kot hudič križu. Njegov je tudi stavek 'v liter samo liter', in če imamo šestminutni prispevek, moram paziti pri

količini sogovornikov, da ni na koncu kdo razočaran, če ima prekratko minutažo.

Drago je strog, ampak pravičen mentor. Je tak realen očetovski lik, na katerega se lahko zanesesh tudi zunaj oddaje. Če potrebujem nasvet o svetu in življenju, ko ne vem, kako se odločiti ob pomembnih prelomnicah, potem pozvonim na njegovih vratih. Skupaj z ženo sta mi bila v preteklosti pomembna opora v nekem zame ključnem obdobju.

Od njega si prevzela tudi vodenje Društva turističnih novinarjev Slovenije. Kaj je osnovno poslanstvo tega društva?

Če hočeš z nekom sodelovati, ga moraš najprej spoznati. Zato iskreno verjamem, da je osnovno poslanstvo Društva mreženje, povezovanje ponudnikov znotraj destinacije. Tak primer je bila več kot uspešno izpeljana prva Borza lokalnih ponudnikov v Ilirski Bistrici, ki smo jo kot Društvo izpeljali konec aprila. Ponudniki so na njej sklenili posle, se mrežili, spoznavali sosede. Takšni dogodki so odlična priložnost, da se pokaže ljudem, kakšne priložnosti jim lahko nudi lokalno okolje. Da se jim morebiti ni treba voziti v Ljubljano, ampak da se lahko preživi z delom svojih rok v domačem okolju. Dobra udeležba borze v Ilirski Bistrici je bila tudi jasen dokaz, da je – v sicer tranzitni regiji Zelenega krasa – na terenu živo zanimanje za tesnejše obmejno povezovanje, sodelovanje in ustvarjanje novih partnerstev, še posebno v luči dejstva, da se je s padcem meje odprl neizkoriščen turistični prostor.

Pod črto, vloga našega Društva je, da pokažemo širšo sliko turizma na določeni destinaciji, da je turizem velika priložnost na področju skupnega povezovanja kmetijstva, kulture, športa in gostinstva. Naše Društvo tako vidim kot vezni člen povezovanja in spodbude, a tudi pozitivne kritike o stvareh, ki ne gredo v pravo smer.

Turistična zveza Slovenije je krovna organizacija turističnih društev, s katerimi pogosto prideš v stik na terenu. Kakšna je po tvojem mnenju vloga TDO pri razvoju slovenskega turizma?

Turistična zveza Slovenije s svojimi društvi in člani predstavlja eno najstarejših organiziranih oblik turizma pri nas, na kar se v praksi včasih pozablja. Kot se tudi pozablja na največjo armado prostovoljcev v Sloveniji, ki je skoncentrirana ravno v turističnih društvih. Prostovoljci imajo namreč prvi stik z domačini, s turističnim utripom in življenjem v kraju, njihovo delo je pogosto spregledano. Prostovoljci še danes ostajajo organizator odmevnih prireditev, sodelujejo pri društveni dejavnosti, oživljanju starih etnoloških obrti, skrbijo za očiščenost in cvetličnost krajev, pogosto prevzamejo tudi skrb za urejanje tematskih poti – in slednjih imamo v Sloveniji kar okoli sedemsto! Premalokrat jih postavljajo na piedestal in premalokrat jih potrepljamo po rami.

Bi si pa želela, da se v Turistično zvezo pritegne tudi več mladih – to je za prihodnost nujno. Želela bi si tudi, da se klasičnim in uveljavljenim akcijam pridružijo še kakšna strokovna srečanja med letom. Takšni dogodki bi krepili povezanost članov, prepoznavnost Turistične zveze kot take in hkrati opozarjali na aktualne izzive.

Namig – mogoče se Turistična zveza Slovenija priključi naslednji borzi lokalnih ponudnikov, ki jo bomo kot Društvo turističnih novinarjev organizirali v začetku prihodnjega leta. No, sem vrgla rokavico.

Večkrat si že sodelovala tudi pri paradnem natečaju Moja dežela – lepa in gostoljubna. Kaj je dodana vrednost takšnih natečajev?

Spet se bom navezala na prostovoljce v turizmu. Rada rečem, da turizem ni samo način življenja. Je tudi stanje našega duha, ki se kaže v urejeni zunanosti naše krajine, mestnih jeder in podeželskega okolja. In tu so prostovoljci v turizmu ključni. Turizem razumem kot

Marjana Grčman je prejemnica kristalnega Triglava za osebnost, ki je letos največ prispevala k turistični prepoznavnosti Slovenije v svetu

estetiko lepega, kot poseben dokument časa, ki govori tudi zgodbe o našem življenju. Skozi naravno in kulturno dediščino osmišlja našo preteklost, uči nas domačnosti in odprtosti, hkrati tudi najbolj odmaknjene konce sili v potrebo po estetiki.

In z akcijo Moja dežela – lepa in gostoljubna se krepi ponos in turistično domoljubje. Akcija je lep način, kako opozarjati na pomembnost turizma za posamezne občine, hkrati se spodbuja pozitivna tekmovalna zavest o urejenosti. Bi pa od županov pričakovala, da bi svoje poslovne partnerje in goste večkrat popeljali skozi kakšen krajši produkt njihove občine. Turizem je namreč ena od bolj seksi stvari, s katero se lahko pohvalijo v občini, v kateri delujejo. Želela bi si, da terenska komisija občinam s svojim obiskom daje tudi prijazne namige, kaj je treba izboljšati in spremeniti v mestnih, trških in vaških jedrih, kampih, glampingih ter na tematskih poteh. Pogrešam bolj celovit vpogled v to, kaj je na terenu postalo šibko – v smislu bolj konkretnih priporočil, kaj spremeniti, da bi se z malimi inovacijami dvignila kakovost življenja domačinov in posledično tudi izkušnja obiskovalcev.

Katera je po tvoje največja prednost in katera slabost slovenskega turizma?

Smo majhno in obvladljivo tržišče z izjemno geografsko pestrostjo, saj smo na stiku Alp, Mediterana in panonskih ravnin. Smo destinacija s fantastično lokacijo med Benetkami in Dunajem. Navzven Slovenska turistična organizacija opravlja odlično komunikacijo o naših produktih in strateški usmeritvi našega turizma v trajnost.

So pa globalni izzivi tudi naši lokalni problemi. Težave z delovno silo, izgubljammo srednji rang gostiln, vedno težje najdemo prostore z iskreno, lokalno in cenovno ugodno hrano. Na terenu se preveč vsepovprek na produkte lepi oznako 'butično, petzvezdično'. Pozabljammo pa komunicirati avtentičnost in dejstvo, da lahko na tako malem koščku sveta najdemo malo morje produktov in posebnosti, ki jih nimajo daleč naokoli, če sploh.

Izziv je sezonalizacija, kako zapolniti mrtve mesece, ko je treba ne glede na šibek turistični obisk plačevati delavce. Velik krč turizma je tudi odsotnost konkurenčnega javnega prometa, zaradi katerega ne zmoremo polnokrvno uresničevati obljube o trajnostnemu turizmu ter o lahki dostopnosti.

Kako razumeš umetno inteligenco in digitalizacijo v turizmu?

Rada bi jo razumela kot pomoč turističnim delavcem. Toda zavedajoč se, da so podatki nova nafta, sem upravičeno sumničava do morebitnih zlorab, do katerih bo najbrž prihajalo skupaj z uvajanjem umetne inteligence. Ne morem se znebiti občutka, da smo zelo konkretno začeli živeti vsebino knjig Georga Orwela, 1984 in Živalska farma. Včasih imam občutek, kot da pomalem živimo v enem delu znanstveno-fantastičnega filma. Srhljivo je, da sistem ve

o nas več kot mi sami! Toda ne glede na vse menim, da bo turistični sektor med vsemi gospodarskimi panogami ohranil še največ človeškega stika, ker je njegova narava takšna.

Glede na nemirno globalno dogajanje menim, da bodo v prihodnjih mesecih energetika, varnost in umetna inteligenca ključni izzivi, ki bodo močno spremenili potovalne navade in aktivnosti znotraj industrije turizma. Na račun umetne inteligence že sedaj določena delovna mesta odmirajo, se spreminjajo, toda na drugi strani nastajajo nova polja kreativnosti, novi poklici. In temu se bo moral prilagoditi tudi izobraževalni sistem.

Umetno inteligenco in digitalizacijo razumem kot način, kako razpršiti turistične tokove, preusmeriti pozornost na manj znane lokacije zunaj klasične turistične hrbtenice in kako razbremeniti zaposlene v turizmu ter jih opolnomočiti, da se bodo lahko osredotočili na pristen človeški stik in inovacije. Turizem bo vedno dejavnost, ki bo slonela na ljudeh, tehnologija je samo orodje za izboljšanje analogne izkušnje, nikakor pa ne kot nadomestek za ljudi v tej panogi. Ob vsem 'high techu' na koncu dneva potrebujemo 'high touch'.

Zdi se, da sta ravno hotelski in gostinski sektor, skupaj s kadrovske problematiko, najbolj primerni področji turizma, kjer se lahko dobro uvaja umetna inteligenca. Kaj se bo najbolj spremenilo? Ob pomanjkanju delovne sile so tehnološke rešitve še kako dobrodošle.

Te spremembe že živimo. Poklic receptorja vse bolj nadomeščajo digitalni procesi. Dobršen del hotelskega osebja, skupaj s conciergem kot skrbnikom gostov, bo v bodoče privilegij v štiri ali petzvezdičnih hotelih. Upam samo, da ne bodo izginili meni ljubi natakariji. Človeški stik in analogna doživetja bodo v prihodnosti produkti par excellence.

Dejstvo je, da nam umetna inteligenca pomaga pri učinkovitosti izvajanja poslovnih procesov, boljšem načrtovanju in razumevanju celotnega ekosistema, v katerem se turizem odvija. Prihaja kup inovacij – Jezerškovi tako uporabljajo umetno inteligenco za zmanjševanje količine zavržene hrane. Na trg prihajajo prilagojeni digitalni turistični vodniki. Zgodovinske osebnosti se razvijajo v obliki 3D-avtarjev, ki omogočajo interaktivne izkušnje na dogodkih. Planinska zveza umetno inteligenco izkorišča v svoji spletni aplikaciji ...

Komunikacija z gosti se bo avtomatizirala, sistem bo skozi algoritme odgovarjal na najpogostejša vprašanja in zagotavljal informacije, predvideval bo trende ter obnašanje potrošnikov v turizmu. Predvidljivi turisti bomo postajali – če bo imel receptor posebna očala, bo lahko že ob našem vstopu v hotel spoznal vse o naših potovalnih navadah.

Umetna inteligenca ne bo izginila, ni je mogoče ustaviti. Treba jo je na primeren način vgraditi v naša življenja. Ljudi je treba izobraziti o uporabi teh orodij, temu je treba dodati tudi zvrhano mero

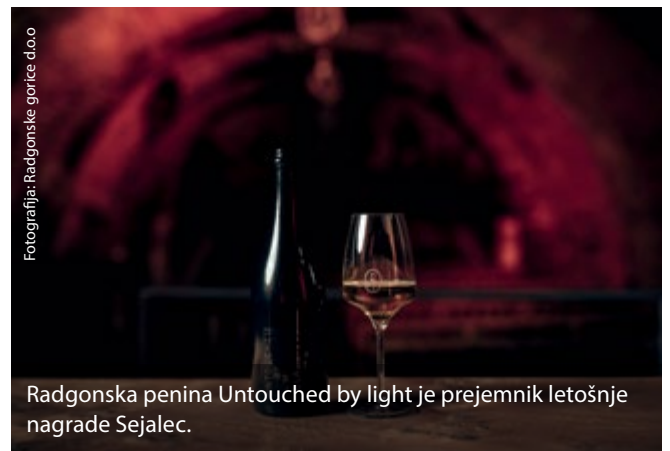
Fotografija: Stojan Benec

Privlači me šarm odmaknjenih vasi, saj je tam več avtentičnosti, pravi Marjana.

kritičnega razmišljanja, ki je v današnji družbi zelo pomanjkljivo. Umetna inteligenca ne bo nadomestila zaposlenih v turizmu, bodo pa zaposleni, ki bodo umetno inteligenco znali uporabljati, nadomestili tiste, ki ne bodo večči rokovanja z njo. Za uvajanje te nove tehnologije mora biti pripravljena celotna ekipa, zato je izobraževanje in opolnomočenje zaposlenih ključnega pomena.

Katera slovenska turistična zgodba te je letos najbolj navdušila?

Radgonska penina Untouched by light, kot prvo peneče se vino na svetu, pridelano v popolni temi. Tu je unikatno vse, od nočne trgatve grozdja, zorenja penine v stoletja starih kletih brez dostopa svetlobe do tega, da je penina polnjena v črne steklenice in zapečaten s črno folijo. Takšno doživetje je tudi dokaz, da v podjetju Radgonske gorice, ki velja za najstarejše in tudi največkrat nagrajeno peničarsko hišo v Sloveniji, ne sedijo na lovorikah tradicije, ampak lovijo svetovne smernice ter z lastnimi inovacijami skrbijo za posebna doživetja.

Fotografija: Radgonske gorice d.o.o

Radgonska penina Untouched by light je prejemnik letošnje nagrade Sejalac.

Navdušil me je tudi kolesarski produkt Black hole trail, daleč naokoli najbolj utrjana kolesarska proga. Kolesari se skozi pet obzorij nekdanjih rudniških rovov, v katere kar petindvajset let ni stopila človeška noga. Je pa ta gorsko-kolesarska pot primerna za nišno skupino izkušenih kolesarjev, ki so vajeni vožnje po tehnično zahtevnih terenih.

Kam v Sloveniji bi odpotovala, če bi imela na voljo dan, teden dni, mesec?

Nimam favoritov na terenu. Me pa privlači podzemlje in šarm odmaknjenih vasi. Ker je tam več avtetičnosti, ker so tam ljudje robustni na meni ljub način, ker tam še najdem meni ljube beznice. Na robovih naše države so vasi, kjer je doma romantika posebne sorte, ki me gane in me kot proustovske magdalenice odpelje v duh otroštva. Všeč so mi kraji, ki mi omogočajo digitalni celibat in analogno izkušnjo.

Če bi imela na voljo dan, bi odšla v vipavske hrame.

Če bi imela teden dni, bi se klatila v okolici Nadiže in raziskovala posoške planine, ta svet sredi fantastičnega ničesar.

Če bi imela mesec dni, bi kolesarila po robovih naše države.

Katera je tvoja najljubša božično-novoletna slovenska tradicija?

Imam svojo tradicijo, ki je podkrepljena z otroškimi spomini. V tem času berem. Družim se z domačimi. Delam snežake iz smrečja. Svoj čas poklonim tistim, ki so mi blizu in si to zaslužijo. Bi si pa želela, da se v tem prazničnem času opomnimo, da je pomemben človek, ne stvar. Ne bleščeče norosti, ki jih ponujajo trgovci. Čas, ki ga preživim z ljudmi, za katere mi je mar, je najboljše darilo.

Polona Frelj

Božični Vojnik

16. DECEMBER - 6. JANUAR

800-LETNICA
PRVE
UPODOBITVE
JASLIC

— Razstava jaslic na prostem in v Domu sv. Jerneja —
od 16. decembra 2023 do 6. januarja 2024 med 16. in 20. uro

Za vas smo pripravili bogat spremljevalni program.

Vsi dogodki so za obiskovalce brezplačni.

Več informacij na bozicnivojnik.si.

@bozicnivojnik

V Sloveniji imamo kar 20 vzpetin z imenom Grmada

Božični pohod na Grmado

Turistično društvo Grmada združuje ljubitelje 887 m visoke vzpetine na zahodni strani ribniške Male gore. Na Grmadi, ki si deli ime še z dvajsetimi vzpetinami po Sloveniji, stoji turistični dom, zgrajen leta 1960. Vse leto z veseljem sprejema pohodnike, ki se okrepcajo po nezahtevnem, slikovitem pohodu, primernem za vse starosti. Najlepše je pozimi, ko se okolica odene v tiho spokojnost. Če pobočje pobeli sneg, doda pridih magičnosti.

Že vrsto let povabimo vse ljubitelje Grmade, naj jo obišejo tudi na najbolj čarobni dan v letu, na sam božič. Pohod poteka v vsakem vremenu. Le epidemija covida je prekinila tradicijo, zdaj se pa ponovno vračamo in po obilnem božičnem kosilu povabimo na sproščujoč sprehod. Pohodniki se prijavijo v šoli na Velikih Poljanah, kjer jih vsako leto čaka praktično darilce in kupon za brezplačni čaj. Zahvaljujemo se vsem, ki se že vrsto let udeležujejo božičnih pohodov in jim ni odveč odšteti nekaj kovancev za simbolično pohodnino. Denar kar se da gospodarno uporabimo za izvajanje naših projektov, saj smo neprofitna organizacija, ki deluje na ljubiteljski osnovi. Ko se pohodniki zberejo, se v spremstvu vodičev odpravijo na dobre 3 km dolgo pot proti Grmadi.

Pot je lahka, rahlo vzpenjajoča se, pretežno poteka po asfaltirani cesti. Na vrhu postrežemo čaj in piškote. Pohodniki se nekaj časa zadržijo, pogrejejo, poklepetajo in se odpravijo nazaj v dolino.

Vsem članom, bodočim članom našega društva in obiskovalcem Grmade želimo v novem letu veliko zagona za uresničevanje zastavljenih ciljev in da bi vsak dan začeli z nasmehom. Življenje je potem veliko lepše.

Besedilo: Anita Andolšek
Fotografija: TD Grmada

Pekska gorca se na severovzhodni strani dviga 51 metrov visoko nad ravnino

Na predvečer božiča Pekska gorca zasije v soju prazničnih luči

Pekska gorca – hrib, ki se visoko dviga sredi ravnine pod vznožjem Pohorja

Ena najlepših božičnih zgodb se vsako leto piše na Pekski gorci. Gorca je osamel grič na ravnici med Dravo in vznožjem Pohorja, od centra mesta Maribora oddaljen zgolj štiri kilometre. Spada v naselje Pekre – od tod ime *Pekska gorca*. Izraz *gorca* izvira iz štajerske besede za vinograd na griču. Na južnem pobočju je gorca tudi danes porasla z vinsko trto, iz katere izdelujejo vino pekrčan. Njena manj sončna, severovzhodna stran je porasla z gozdom. Ta stran je tudi zelo strma, zato ni čudno, da so tam leta 1953 zgradili sprva 60, pozneje pa kar 80 metrov visoko smučarsko skakalnico, ki je bila po velikosti takoj za planiško. Na njej so v 70 letih potekale mednarodne tekme v smučarskih skokih. Skakalnico, za katero je naredil načrte inženir Stanko Bloudek, so že pred leti opustili.

Legenda o nastanku Pekrske gorce

Pekska gorca je kot tonaltni osamelec posebnost kraja, saj leži na geološki prelomnici in je ločen od pohorskih kamnin. Pne se na 351 m nadmorske višine in se dviga 51 metrov nad okolico. Nad ravnino dominanten hrib s cerkvico na vrhu je že v preteklosti razvnemal domišljijo o svojem nastanku. Tako ena od legend pripoveduje, da so se prevzetni Mariborčani nekoč zamerili bogu, zato je dovolil hudiču, da en dan prevzame oblast nad njimi. Hudobec je sklenil, da bo Mariborčane utopil. Od Pohorja je odlomil velik kos granita, da bi ga vrgel v Dravo in jo zajezil, da bi preplavila mesto. Na poti je srečal belo ženo veličastne lepote, ki je bila sama mati božja. Prestrašil se je in vrgel breme s pleč, kolikor daleč se je dalo. A skala ni dosegla ne Maribora ne Drave. Na ravnici pod vznožjem Pohorja se je započila v zemljo sredi polj, ta skala je danes Pekska gorca. Na Pohorju, kjer je hudič ta vrh odkrnil, je nastalo Črno jezero.

Fotografija: Nada Holc

Notranjost cerkvice Žalostne matere božje in duhovnik iz Limbuša pri pripravi na sveto mašo

Pekrska gorca – nekdanja 'Slovenska kalvarija'

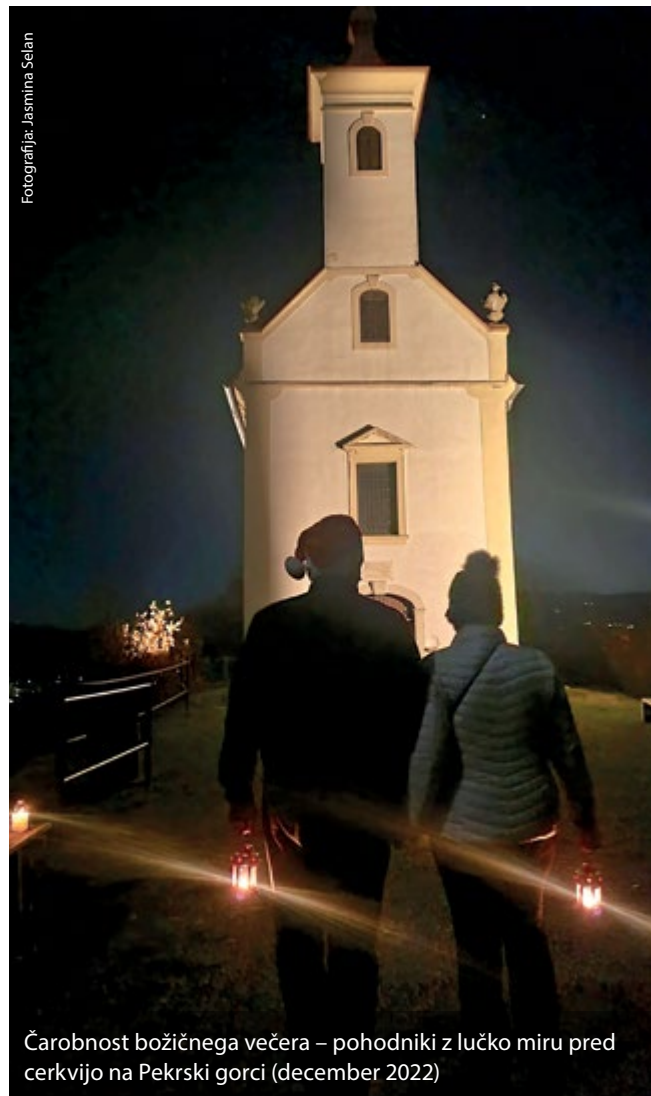
Na vrhu Pekrske gorce je cerkva Marije sedmih žalosti, imenovana tudi *Slovenska kalvarija*. V 19. st. je namreč na hribu nad mestnim parkom obstajala še ena – Nemška kalvarija. Cerkva na Pekrski gorci je bila zgrajena okrog leta 1830 v zahvalo za prenehanje kuge. Od zunaj je preprosta, prezbitarij je bogato poslikan s freskami slikarjev Tomaža Fantonija in Jakoba Brolla. V oltar je nameščena podoba Žalostne matere božje. Ob cerkvi je grobnica nekdanjih posestnikov in pivovarjev Čeligijev.

Pohod na Pekrsko gorco na predvečer božiča

December je poln lepih praznikov, med njimi izstopa božič kot največji krščanski praznik. Minili sta že dobri dve desetletji od takrat, ko so se krajanje prvič skupaj podali k Marijini cerkvi na Pekrsko gorco. Od takrat je pohod postal tradicionalen, izmenično ga prirejajo tri sosednja turistična društva: Studenci, Limbuš in Radvanje.

Pohodniki se zberejo na sveti večer, to je 24. decembra, nekaj po peti uri popoldan, ob vznožju gorce. Pridejo s studenške strani, Radvanja, Limbuša, Pekar in od drugod. Med njimi so tako verniki kot drugi, mlajši in starejši, veliko je družin z otroki, tudi kakšnega hišnega

ljubljenca pripeljejo s seboj. Starejši raje izberejo položnejšo pot, ki vodi mimo vinogradov. Z vzhodne strani pa vodi do gorce lepo urejena pešpot skozi gozdček mimo štirih kapelic križevega pota. Vanje so namaščene podobe križevega pota, ki jih je po zasnovi slikarja Ervina Kralja izdelal Pekrčan, kipar Franc Pliberšek. Pekrska gorca je na sveti večer praznično osvetljena. Pohodniki si pri vzponu osvetljujejo pot z laternami in drugimi svetili. Vernikom ponazarjajo prenos ognja iz svetega mesta Betlehema, hkrati lučke simbolizirajo strpnost in mir ter pripomorejo k prazničnemu vzdušju.

Fotografija: Jasmina Selan

Čarobnost božičnega večera – pohodniki z lučko miru pred cerkvijo na Pekrski gorci (december 2022)

Na vrhu se verniki udeležijo božične maše, ki jo vsako leto opravi župnik iz limbuške župnije, ki cerkvo Marije sedmih žalosti tudi upravlja. Cerkva ne more sprejeti vseh, ki si to želijo, tako jih večina mašo spremlja na prostem. Ko se iz cerkve zasliši priljubljena božična pesem *Sveta noč*, ji vsi pritegnejo. To je posebno doživetje tako za starejše kot za mlajše, zblizuje prijatelje in znance ter jim pričara veselje in toplino v srca. Skrbni organizatorji vsako leto poskrbijo tudi za tople napitke, kot sta kuhanček in čaj, ter sladke dobrote. Pohodniki so še dodatno poplačani s pravljичnim razgledom na mogočno Pohorje in nočno panoramo Maribora. Prizor številne premaga, da vzamejo v roke telefon in naredijo posnetek za spomin.

Pekrska gorca vabi v vseh letnih časih, da se povzpnejo nanjo, zadnja leta je vključena tudi v Evropsko kulturno pot sv. Martina. Pohod na gorco z lučkami miru na predvečer božiča pa je postal del vsakoletne božične zgodbe Studenčanov, Pekrčanov, Limbušanov, Radvančanov in še koga, ki mu polepša praznične dni.

Besedilo: Nada Holc

Fotografija: Nada Holc

Ena od štirih kapelic križevega pota na gorco

Sem arhitekt in fotograf. Svetloba je že dolgo bistvo moje ustvarjalnosti.

Urban Modic – arhitekt, fotograf, svetovni popotnik in potapljač

Z okrasitvijo prestolnice poziva k strpnosti ter spoštovanju vseh živih bitij in narave

Pozna se že od mladih let, ko sva se skupaj kalila pri nastajanju revije Smrklja. Že tedaj me je navduševal Urbanov neizčrpan vir ustvarjalnosti, ki se odraža tudi pri njegovi praznični svetlobni okrasitvi prestolnice. Projekt očeta Zmaga Modica samostojno nadaljuje peto leto, uveljavljeno 'vesoljno tematiko' pa letos dopolnjujejo skulpture, ki pozivajo k večji medsebojni strpnosti in sprejemanju različnosti.

Pravi, da ima zanj zadnja leta zima še poseben čar, saj postaja vse bolj zasvojen s tekom na smučeh. »Aprila, ko se sezona konča, se začnem veseliti naslednje zime. Sicer pa imam rad akcijo v naravi. To je moja meditacija in regeneracija. Gorsko kolo, smučanje, potapljanje, tek,« pove Urban, ki tudi letos nadaljuje projekt praznične svetlobne okrasitve Ljubljane, ki jo je začel in dolga leta vodil njegov oče Zmago Modic. »Osebnostno mi sicer največ pomenijo naravni prazniki, ki so jih praznovali že naši davni predniki. To so predvsem enakonočja in solsticiji. Kar nekaj so jih povzele institucije, njihov pomen za naravo in živa bitja pa je ostal enak. Tako decembra navadno zaželim vesel solsticij, ko svetloba premaga temo in se narava prepodobi. Zadnjega sem preživel z dobrim prijateljem na tekaških smučeh v Ratečah,« pripomni.

Preplet tradicije in inovacij

»Očetova tradicija projekta novejše okrasitve se je kar dobro zadržala. Po njegovi smrti so me vprašali, če bi bil pripravljen projekt prevzeti. Odgovornost je velika, a izziv odličan. Temeljito sem se tudi

izprašal, ali sem pravi naslednik za to. Sem arhitekt in fotograf. Svetloba je že dolgo bistvo moje ustvarjalnosti in dela. Zakulisje očetovih projektov sem poznal od samega začetka. Po premisleku sem nalogo sprejel. Letošnji projekt okrasitve novejše Ljubljane je moj peti. Prvi je bil nekakšna retrospektiva devetnajstih preteklih očetovih okrasitev, zadnji štiri pa so moji, z nekaterimi uveljavljenimi originalnimi potezami in skulpturami, ki jih je ustvaril še oče,« pojasni.

Pa se pri iskanju navdiha za okrasitev ozira tudi na tuje? »Ljubljana je na tem področju edinstvena. Imamo kompleksno zgodbo. Predvsem ponazarjamo abstraktne in stvarne komponente veselja, življenja ter uma. Tema je vsako leto druga, vsem pa je skupno, da pozivajo k strpnosti ter spoštovanju vseh živih bitij in narave. Z veseljem pogledam, kako okrašujejo drugod, a primerljivega pristopa in likovnega učinka še nisem našel. Večina, tudi pomembnih in velikih mest, je pri tem precej klišajska in konservativna,« pove in doda, da je naslov letošnje okrasitve Oni smo mi. »Z njo želim spodbuditi medsebojno spoštovanje, ne samo do beguncev, tudi širše. Danes smo staroselci, jutri morda begunci. Danes smo Zemljani, čez nekaj let bomo morda še Marsovci. Bili smo preprosti mikrobi, danes pa smo (pretežno) inteligentna kompleksna bitja. Res bi si želel več strpnosti, spoštovanja drugačnosti na vseh področjih in manj pohlepa. Ne potrebujemo veliko, da smo srečni, tako mi kot narava,« izpostavi. Vesolje, njegova ekspanzija in nastanek življenja, so ga zanimali že v otroštvu. »Črne luknje, rdeče orjakinje, nevtronske zvezde. Vse to sem poznal in presenetljivo dobro razumel že kot majhen otrok. Starši so

me pri tem vedno spodbujali in zalagali s primerno literaturo. V prvem razredu je moral oče priti na razgovor, ker sem tovarišiči razložil, da ni pomembno, če spisa nisem pisal odlično, ker bo itak sonce enkrat postalo rdeča orjakinja in bo vse zgorelo. Oče, ki bi me moral po njenem mnenju za pesimistično misel okarati, je bil ponosen. Tudi minerali so me s svojo popolnostjo izredno privlačili. Nameraval sem postati mineralog. Sem pa tudi risal od malega, še pred osnovno šolo sem občasno hodil v očetovo slikarsko šolo. Tudi skozi glasbo se izražam. Naravoslovje in umetnost sta se vedno prepletala, še danes je tako,« pravi.

Letos nas v Ljubljani čaka 50 km lučk, 850 do 900 svetlobnih teles.

Veliko reciklirajo

Letos nas čaka 50 km lučk, 850 do 900 svetlobnih teles, 48 lampinjonov itd., kar nekaj bo novosti. »Vsako leto je nekaj potez povsem novih, večina pa je posodobljenih in na novo koncipiranih. Le kakšno uveljavljeno očetovo pustimo v originalni obliki. Prešernov trg je kot jedro vsega povsem nov. Tako je že nekaj let, povsem novih pa še nekaj drugih ulic, trgov in nabrežij. Tudi deli določenih znanih poglavij so dopolnjeni z novimi skulpturami,« pove in doda, da pri tem tudi sam zaviha rokave, v delavnicah vrta, krivi in kuje. »Rad tudi praktično ustvarjam. Navadno v delavnicah delo začnemo kakšen mesec, preden gremo na teren. Občasno grem tudi na avtodvigalo, ker je na določenih lokacijah lahko tudi sama postavitvev do te mere avtorska, da je tako najbolje in najbolj enostavno.«

Vsako leto tudi veliko reciklirajo. »Med transportom in skladiščenjem prihaja do poškodb. Ena ekipa v delavnicah Javne Razsvetljave je zadolžena le za preizkušanje in tehnična popravila. Skulpture, ki potrebujejo zahtevnejšo restavracijo, pa popraviva z asistentko Polono. Recikliramo precej. Skulpture, ki so preveč poškodovane za obnovo, poskusimo uporabiti za nove projekte. Uporabljamo tudi dele odsluženi cestnih svetilk, semaforjev, in druge tehnike. Letos smo za zgodbo potrebovali floto manjših letečih krožnikov, in kot naročeno se je na kupu odslužene tehnike znašla množica pokrovov svetilk, ki ne bi mogli biti bolj primerni za predelavo v medgalaktična plovila,« se nasmehne.

Čeprav se zadnja leta ob tem dviguje veliko prahu z očitki o energetski potratnosti, pomisleki niso upravičeni. »Poraba elektrike za naš projekt je v odnosu s kakšnim drugim porabnikom zanemarljiva.

Celotna svetlobna okrasitev Ljubljane porabi nekaj deset kilovatov energije, en sam malo večji osebni avto pa lahko tudi več sto, ko pohodimo gas. Nedavno sem čez prst zračunal, da za vse porabimo približno toliko, kot dva ali trije gostinski lokali, ki imajo pozimi zunaj grelce,« odvrne Urban, ki Ljubljane ne želi primerjati z drugimi mesti. »V Ljubljani sem doma in tu se odlično počutim. Je varna in prijetna, ravno prav velika. Mislim, da se ji ni treba postavljati nikomur ob bok, bolje je, da gre po svoji poti.« In kako kot arhitekt in Ljubljančan gleda na njen razvoj in očitke, da smo vse bolj mesto za bogate in turiste?

Prešernov trg je jedro vsega in je letos povsem na novo okrašen.

»Vrednote in težnje mestnih urbanistov s podžupanom Rokom Žnidaršičem na čelu so dobre. Bitka med ideali in kapitalom pa je stalna. In nujna. Kakovost življenja je treba zaščititi. Ljubljana je ravno prav majhna, da lahko od doma po zelenem klinu, ki se zajeda globoko v mestno tkivo, tečem čez polja in pašnike do Save, s kolesom pa sem v desetih minutah na Prešernovem trgu. Je pa tudi ravno prav velika, da ima kot prestolnica večino infrastrukture, ki je primerljiva s precej večjimi mesti. No, javni potniški promet ima v tem kontekstu še veliko možnosti za napredek, po drugi strani pa se kolesarjenje in pešačenje bliskovito razvija, kar je odlično. Je pa tudi res, da smo zaradi vse intenzivnejšega turizma in posledično slabše ter dražje ponudbe domačini izrinjeni iz strogega centra, a tako je v mnogih znanih mestih, pri tem nismo nič posebnega. Prisiljeni smo iskati alternativno ponudbo na obrobju, kar ima tudi lahko kakšno dobro posledico,« pravi.

Ideje se ves čas pojavljajo

Ljubljana je tudi letos praznično zažarela s prižigom lučk 1. decembra, Urbanovo delo pa s tem še ni končano. »Rad se sprehodim ali s kolesom zapeljem po mestu. Imam svojo fotografsko šolo, okrašeno Ljubljano pa navadno uporabim tudi za kakšno nočno fotografiranje ali delavnico. Projekt je obsežen, skoraj devetsto raznih skulptur. Med sprehodi beležim vse morebitne tehnične nepravilnosti, ki jih potem dežurne ekipe Javne razsvetljave odpravijo.« Pa se projekt nato z januarjem konča in ali že snuje prihodnjo postavitvev? »Ideje se pojavljajo ves čas, tudi za naprej. Sproti jih zapišem ali narišem, poleti pa je treba že kar konkretno snovati in načrtovati. Ustvarjalni procesi namreč navadno ne upoštevajo dopusta.«

Besedilo: Mateja Blažič Zemljič

Fotografija: Iztok Medja

Pod med krošnjami

Praznična Rogla – Pohorje

Prazniki so v decembru pridišali tudi v destinacijo Rogla – Pohorje, jo odeli v sijoče lučke in jo obarvali s pestrim prazničnim dogajanjem. Praznični sejmi, prižigi prazničnih luči, odprtje drsališča, prihodi prazničnih mož, otroške predstave, koncerti, vožnje s prazničnim vlakcem, decembrska druženja, smučanje in ostale vragolije na snegu ter med krošnjami ter silvestrovanja na prostem. Vse to in še več je ta december doma v Oplotnici, Slovenskih Konjicah, Vitanju in Zrečah, ponosno združenih v Turistično destinacijo Rogla – Pohorje. Praznujte z nami.

Poleg številnih dogodkov, ki jih v drugi polovici decembra ponuja naša destinacija in jih najdete zbrane v tabeli na naslednji strani, velja obiskati tudi **druge zanimive lokacije, znamenitosti, smučišča in ponudnike** ter spoznati **Okuse Rogle**, ki so lahko odlični navdih za praznična obdarovanja. Zato v nadaljevanju z vami delimo **Prazničnih 5** destinacije Rogla – Pohorje.

1. SMUČIŠČE ROGLA je eno najbolj priljubljenih smučišč v Sloveniji, ki vsako leto privabi več kot 200.000 smučarjev, navdušuje pa tudi s snežnimi doživetji in vrhunskimi dogodki. Letošnje leto je smučišče bogatejše za novo pokrito sedežnico Mašinžaga, ki ima ogrevane sedeže, ljubiteljem adrenalina je na voljo tudi najdaljši leteči tobogan v Evropi. Si ga upate preizkusiti?

2. POT MED KROŠNJAMI POHORJE leži v osrčju mogočnih pohorskih gozdov, na vrhu Rogle, na nadmorski višini 1517 metrov. Podajte se na sprehod, spoznali boste drevesa krajevnih gozdov vse od korenin do vrhov krošenj. Še posebno romantični so lahko zimski sprehodi med krošnjami, ki odpirajo nepozabne razglede in

Fotografija: Unltur

Smučišče je letos bogatejše za novo pokrito sedežnico Mašinžaga

se dotaknejo vsakogar. Si želite doživeti pohorske gozdove, kot jih vidijo ptice?

3. CENTER NOORDUNG v Vitanju odkriva skrivnosti veselja z virtualno resničnostjo, projekcijami in razstavami. Vitanje, ta mali podeželski kraj, stisnjen med Vitanjske Karavanke in Pohorje, skriva futuristični objekt, zasnovan po ideji vesoljske postaje Hermana Potočnika: Center Noordung, ki vas popelje v svet neskončnosti. Ste pripravljeni na popotovanje v vesolje?

Fotografija: Tomaz Macek

Ste pripravljeni na popotovanje v vesolje?

4. VINSKA KLET ZLATI GRIČ v Slovenskih Konjicah je prava zakladnica doživetij. Kadar pomislite na Slovenske Konjice, vam iz misli težko uide znamenita slika pogleda na griče, prepredene z očarljivimi vinogradi. Njihovo jedro, skladišče najzlahtnejšega zlatega pridelka iz trte – vina, predstavlja Vinska klet Zlati grič. Ste že poskusili njihove odlične penine, ki v miru in tišini zorijo v kletih Žičke kartuzije?

Fotografija: Vinska klet Zlati grič

Ste že poskusili odlične penine, ki zorijo v kletih Žičke Kartuzije?

5. OKUSI ROGLE so blagovna znamka, ki povezuje lokalne ponudnike kulinarčnih storitev, pridelovalce kmetijskih, živilskih in rokodelskih izdelkov ter edinstvenih lokalnih doživetij. Omogoča vam uživanje v tradicionalnih jedeh po enotnih recepturah, najbolj prstnih ročnih delih in avtentičnih doživetjih. Združuje trdo delo, pridelek na domači zemlji, gozdne in travniške dobrote, naravne materiale, aromatična vina in ljubezen do starih, skoraj izginulih jedi, izdelkov, običajev in tradicij, ki zaslužijo našo pozornost. Iščete idejo za praznično darilo?

Fotografija: Nareks - Izidor Kovič

Srečno 2024.

Turistična destinacija Rogla-Pohorje.
Odeta v praznične luči. Polna glasbe in otroškega smeha. Čarobna in gostoljubna.
Tvoja. Moja. Naša.

16. 12. 2023 10.00	TUM TUM & ČA, ZVEZDANA NOVAKOVIČ IN SIMON KLAŽAR Dom kulture Slovenske Konjice
16. 12. 2023 16.00	BOŽIČNO DOGAJANJE V OPLOTNICI: TU SMO DOMA Grajsko dvorišče Oplotnica, Graščina in TIC Oplotnica
17. 12. 2023 17.12	VELIKI BOŽIČNI KONCERT Center Noordung
23. 12. 2023 15.00	OTROŠKA PREDSTAVA IN PRIHOD BOŽIČKA Dvorana Rudija Žnidariča Oplotnica in grajsko dvorišče
23. 12. 2023 20.00	SREČNO, ZREČE – BURYANA & ČRNA MAČKA Parkirišče pred Občino Zreče
24. 12. 2023 22.00	KONJIŠKI STARI TRG BO ZASIJAL V SOJU SVEČK Stari trg Slovenske Konjice
25. 12. 2023 15.00	BOŽIČNI POHOD NA BRINJEVO GORO Grajsko dvorišče Oplotnica
25. 12. 2023 15.00	BOŽIČNO NOVOLETNI KONCERT Z DRUŠTVOM GODBENIKOV ZREČE Športna dvorana Zreče
25. 12. 2023 18.00	ČISTO PRAVI BOŽIČNI KONCERT Cerkev Marijinega varstva Prihova
26. 12. 2023 16.00	KONCERT OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI Dvorana Rudija Žnidariča Oplotnica
26. 12. 2023 17.00	TRADICIONALNI KONCERT OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI Cerkev Vstalega Zvečkarja v Zrečah
26. 12. 2023 17.00 – 21.00	PLESNI NASTOPI & ANIMACIJE TER KONCERT KINGSTON Ploščad pred Domom kulture Slovenske Konjice
26. – 30. 12. 2023 17.00 – 20.00	PO MESTU BO VOZIL VLAK KONJIČAN Mestni trg Slovenske Konjice
29. 12. 2023 20.00	SREČNO, ZREČE – ZABAVA Z MODRIJANI Parkirišče pred Občino Zreče
30. 12. 2023 16.00	OTROŠKO SILVESTROVANJE IN PRIHOD DEDKA MRAZA (PRIJAVE DO 28 .12.) Graščina Oplotnica in grajsko dvorišče
30. 12. 2023 17.00 – 21.00	OTROŠKO SILVESTROVANJE: PLESNI NASTOPI, KONCERT BEPOP & PRIHOD DEDKA MRAZA TER KONCERT NUŠA PLIBERŠEK & ANDRAŽ KOLAR & PATRONI Ploščad pred Domom kulture Slovenske Konjice
31. 12. 2023 11.00 – 13.00	SREČNO, ZREČE – OTROŠKO SILVESTROVANJE Srečna ploščad (Tržnica Zreče)
31. 12. 2023 22.00 – 3.00	TRADICIONALNO SILVESTROVANJE Mestni trg Slovenske Konjice

www.rogla-pohorje.si, f @RoglaPohorje
@roglapohorje, @roglapohorje

Če vam zimski športi niso po volji, se lahko sprehodite po poteh in gazez ob jezeru.

Bohinjska zimska pravljica

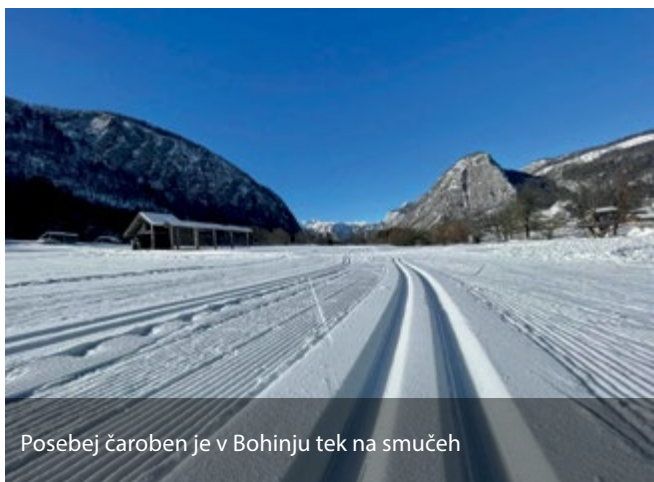
Pravljica v Bohinju se prične že ob prvem koraku v čudovito ledeniško kotlino! Pot proti jezeru ali navkreber v zgornjo Bohinjsko dolino odpira vrata čarobnim doživetjem. V zimskem rajanju obilnega snega se pobočja okoliških hribov skorajda poležejo pod belo odejo, medtem ko žičnice na Voglu in Soriški planini odmevajo s prijetnim brnenjem. V dolini pa predvsem družine in začetnike razveseljujeta mali smučišči Kozji hrbet in Senožeta. Zimski navdušenci se lahko prepustijo radosti sankanja, uživajo v zimskih pohodih ter drsijo po odlično urejenih tekaških progah, ki pod smučmi v jutranjem mrazu kar prasketajo.

Smučišče Vogel nudi dih jemajoče razglede.

Pozimi je Bohinj raj za aktivnosti željne obiskovalce. Seveda je najbolj znan po smučanju. Smučišč je kar nekaj, med večjimi Soriška planina in Vogel, kjer vsak smučar uživa v belih strminah, na Voglu pa še v razgledih. Je pa kar nekaj tudi manjših smučišč, ki so zanimiva predvsem za družine. Smučate lahko na smučiščih Kozji hrbet, Senožeta, Goreljek ter Viševnik. Nič koliko otrok se je že naučilo smučanja prav na teh smučiščih. Ob predhodni rezervaciji pa si lahko zagotovite še učitelja smučanja zase ali za otroke.

Ko je dovolj snega, je urejenih tudi nekaj prog za sankanje. Dve se nahajata v Bohinjski Bistrici, ena v Srednji vasi in ena pod vasjo Polje, ostale pa so urejene na Pokljuki. Posebej čaroben je v Bohinju tek na smučeh. Urejenih je kar 50 kilometrov tekaških prog po obeh dolinah, če snežne razmere to dopuščajo. Lahko tečete klasično ali drsalno tehniko po razgibanih terenih in uživajte v prečudovitih razgledih. Najbolj praktični izhodišči v dolini sta parkirišče Danica ob kampu in Gostišču Danica v spodnji dolini in smučišče Senožeta v zgornji dolini. Tekiške proge so urejene tudi na Soriški planini in na Pokljuki.

Posebej čaroben je v Bohinju tek na smučeh

Če pa vam zimski športi niso po volji, se lahko sprehodite po poteh in gazez ob jezeru ali številnih drugih po dolini. Turistično društvo Bohinj vsako zimo sproti očisti in vzdržuje pot do slapa Savica. Ogled slapu v zimskem času je še posebej čaroben in veliko manj obiskan, zato lahko uživate v miru in zvokih narave. Ne pozabite le na tople obutev in oblačila.

Bliža pa se praznični decembrski čas, ko se posvetimo sebi in svojim bližnjim. V Ribčevem Lazu Turistično društvo sodeluje pri pripravi Prazničnih tržnic, ki bodo polepšale večere in pomagale, da bo vstop v novo leto čim bolj prazničen. Začnemo 23.12. popoldan ko nas bo obiskal Božiček, za prijetno glasbo pa bo poskrbela skupina Jamm.

Sledile bodo tržnice v zadnjem tednu decembra. Od srede do sobote se bomo lahko družili vsak večer na praznični tržnici v Ribčevem Lazu in uživali ob različnih glasbenih skupinah. Na voljo pa bodo tudi lokalni izdelki in seveda praznične dobrote ter topli napitki.

Upamo, da se v čim večjem številu srečamo na kakšni od prazničnih tržnic ali pa med katero od mnogih aktivnosti ki so na voljo v Bohinju v zimskem času.

Besedilo in fotografije: TD Bohinj

Turistično društvo Bohinj vsako zimo sproti očisti pot do slapa Savica.

V zadnjem tednu decembra boste lahko obiskali praznične tržnice.

Šolska kuhinja decembra zadiši po smrekovih vejicah in dišečem čaju.

December je praznik luči

Leto 2023 je za člane Turističnega društva Tabor prav posebno leto, saj praznujemo 20 let delovanja. Društvo je bilo ustanovljeno v začetku novembra, ko so dnevi vse krajši in mračnejši, noči pa daljše in temnejše. Že takrat smo se zavedali, da je treba zimske mesece razsvetliti, tako da bodo srečni vsi prebivalci v občini.

V društvu sredi novembra v bližnjih gozdovih naberejo staro vejevje, storžke iglavcev in zanimive barvne liste, odpadle iz drevja. Obrežejo okrasno zelenje, ki nam krasi domove. Ko imamo vsega dovolj, povabimo otroke iz vrtca in osnovne šole. Prostor dobimo v šolski kuhinji. Člani društva že doma pripravijo okrasni material in pripomočke za ročno delo. Šolska kuhinja zadiši po smrekovih vejicah in dišečem čaju. Ko imamo vse pripravljeno, nekaj članov društva pokaže, kaj bomo tisto leto ustvarjali. Lansko leto smo v drugi polovici novembra ustvarjali adventne solzice, ki smo jih okrasili z novoletnimi okraski, največ s suhim barvnim listjem, storžki ter posušenimi brinovimi vejami in šipkom.

December je tudi mesec, ko nas obiščejo trije dobri možje. Izpolnijo nam tiste želje, ki smo jih zapisali v pisma, ki jih oddamo v prav poseben kovček, ki so ga škratki dedka Mraza pustili pred poštnimi vrati. Vanj mečejo pisma otroci in odrasli. December pa je tudi mesec, ko se medsebojno obdarimo. Lansko leto smo se odločili, da bomo pripravili prav prikupno ročno izdelane denarnice za starše. Sredi decembra smo se zbrali v šolski kuhinji in ustvarjali. Navdušenje otrok je bilo tolikšno, da niso izdelali denaric le za starše, pač pa tudi za brate, sestre ter stare starše.

Še pred nekaj leti smo v društvu poskrbeli tudi za okrasitev kraja. Pri tem nismo bili sami. Na pomoč so nam priskočili Ojstriški palčki. Teh je zelo veliko. Imeli so prav posebno željo, da njihove skulpture iz lesa krasijo kraj. Pa smo jih izdelali cel ducat. Bili so nadvse simpatični in prava popestritev kraja. Lansko leto pa smo se odločili za izdelavo velikih novoletnih lučk. Te so imele meter premera, izdelane iz kovinske konstrukcije. Kovino smo ovili v praznične trakove, vse skupaj pa postavili v bližino našega kulturnega doma.

Zapísali smo, kako je bilo v lanskem letu. Letos smo pripravili nove delavnice. Adventni venčki so letos v obliki cvetličnih aranžmajev. Material smo dobili iz narave, prav tako smo črpali ideje zanje. Namesto svečk smo v središče aranžmaja postavili različne velikosti borovih storžkov. Za novoletno obdarovanje pa smo izdelali prikupne naprstne lutke, saj je Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti razglasil letošnje leto za leto lutk. V društvu nam

je bilo to v izziv, motive zanje pa smo črpali iz bogate lokalne zgodovine. Tudi tokrat so nam priskočili na pomoč palčki in prikupna Veronika Ojstriška.

Če je december praznik luči, ki preganja temo, je takšna tudi novoletna okrasitev ... Prepustimo se fantaziji, stopimo podnevi v gozd, zazrimo se okoli sebe in poberimo ali naberejo tisto, kar nam narava ponuja. Takšne dekoracije so najlepše in vedno pričarajo nasmeh na obraz.

Pa srečno ...

Besedilo in fotografije: TD Tabor

Zimske mesece je treba razsvetliti

Razstava jaslic v skritih kotičkih Gradeža

Društvo za ohranjanje dediščine iz Gradeža pri Turjaku tudi letos vabi na tradicionalno razstavo jaslic, ki je bila dolga leta (do epidemije) številčno največja v Sloveniji. Potekala bo **od 17. decembra 2023 do 7. januarja 2024**. Uradno odprtje bo **v nedeljo, 17. decembra, ob 17.30**, s kratkim božičnim koncertom in tržnico. Obiskovalci se bodo lahko pogreli s toplimi napitki in kaj malega prigriznili. Vodeni ogledi in tržnica bodo še 26. decembra ter 2. in 7. januarja. Zadnji dan bodo na razstavi tudi hlebci božičnega kruha poprtnika. Ogled z vodnikom je mogoč med tednom od 16. do 19. ure, v soboto in nedeljo od 13. do 19. ure.

Načini njihove izdelave so najrazličnejši, jaslice so izrezljane, vrezane ali vžgane v les, kvačkane, vezene, klekljane, ulite, narisane, pečene itd., 'rastejo' od centimetrske do naravne velikosti in so iz najrazličnejšega materiala (beton, kamen, bron, keramika, steklo, glina, porcelan, mavec, siporeks, stiropor in druga umetna masa, les, vosek, karton, papir, tkanina, volna in preja, lubje, storži, koruza, ličkanje, bučke, plodovi, testo ...) ter postavljene tudi v različne domiselno oblikovane hlevčke (arabska trdnjava, sodček, drevesne veje, debla, grče, buče, jajce, škatlice, školjke in še marsikaj).

Jaslice boste lahko občudovali povsod po vasi: v kapelich, pod kozolci, v skednjih, hlevu in svinjaku, stari vinski kleti, na oknih in med okni, pod drevesi in na drevsih ter na drugih mestih na prostem; zaradi dozidave sušilnice pa jih letos žal ne bo v osrednjem društvenem prostoru. Avtorji so domači umetniki in iz drugih slovenskih krajev, več kot deset jaslic je bilo prinesenih iz tujine. Kar nekaj je starih več kot 150 let.

SE VIDIMO NA RAZSTAVI!
www.gradez.si | dodgradez@gmail.com

Besedilo in fotografije: Društvo za ohranjanje dediščine Gradež

V novem letu se bomo potrudili za še več sodelovanja in druženja.

Laporski advent in odločen pogled v prihodnost

Turistično društvo Laporje že več kot deset let deluje v Krajevni skupnosti Laporje, kjer se trudi obuditi in nadgraditi društveno in družabno življenje. To nam do neke mere uspeva tudi v adventnem času, ki ga člani društva običajno začnemo s postavitvijo velikega adventnega venca. V soboto pred prvo adventno nedeljo v središču vasi pritovorimo obroč odsluženega trampolina. Vedno nam uspe najti sveže požagano ali podrto smreko, katere veje uporabimo za venec. Izdelava venca poteka v živahnem vzdušju, po postavitvi pa si privoščimo kak piškot in si ogrejemo dlani z dišečim kuhanim vinom. Povabimo tudi našega župnika, ki venec blagoslovi. Vendar pogrešamo več obiskovalcev, da bi se skupaj z nami poveselili ob začetku adventa in se pogreli ob prisrčnem pogovoru s sovaščani. Zelo dobro obiskana je naša božična delavnica, pri kateri sodelujejo stari in mladi vaščani in vaščanke. Iz kupov storžev, maha, bunkic, bleščic in trakcev ustvarimo raznovrstne praznične okraske za vse okuse – od minimalističnih do noro bleščečih. Te venčke in aranžmaje nato ponudimo na stojnici na vsakoletnem božičnem sejmu, ki ga prireja Osnovna šola Gustava Šiliha Laporje. Množica obiskovalcev si najprej ogleda praznični program naših šolarjev, nato pa na stojnicah najde vse od prazničnih dobrot izpod rok učiteljic in učencev do okraskov našega turističnega društva. Obiskovalci zanje darujejo prostovoljne prispevke, ki so namenjeni šolskemu skladu naše male vaške šole. Na to sodelovanje našega društva, prebivalcev in šole smo izjemno ponosni, saj uspešno povezuje ustvarjalnost, druženje in solidarnost.

Takšne akcije so še posebno pomembne za kraje, kot je Laporje z okoliškimi vasmami. Krajevna skupnost Laporje nima pomembnih turističnih znamenitosti, poleg tega se njene vasi žal že nekaj let spreminjajo v zelo zaspala spalna naselja. A tukaj smo društva (TD,

gasilci, KUD, športna društva), ki želimo to spremeniti. Člani TD Laporje vidimo in cenimo skrite adute svojih krajev in sokrajanov. Imamo simpatične štajerske hribočke in doline, prekrte s travniki, vrtovi, gozdovi, njivami, sadovnjaki in vinogradi, in imamo ljudi, ki s temi danostmi ustvarjajo veliko dobrega. Zaradi delavske tradicije naših krajev imamo mojstre in mojstrice, ki znajo delati z lesom, blagom, kovino ... Imamo tudi prebivalce, ki se spoznajo na sodobne tehnologije, ekonomijo, trženje in še kaj. Zaradi predanih učiteljic in učiteljev ter njihovih nadebudnih učencev in učenk imamo uspešno vaško šolo in vrvež na šolskem dvorišču. Želimo si, da bi se ta vrvež, raziskovalni duh in želja po skupnem ustvarjanju čim bolj razširili med vse naše prebivalce.

Člani TD Laporje menimo, da lahko s svojimi dogodki, ki so namenjeni vsem generacijam in so brezplačni, pomembno pripomoremo k takšnemu povezovanju naših krajanov. Mislimo tudi, da lahko naša ponudba skromnih, a pristnih lokalnih zanimivosti pritegne tudi obiskovalce od drugod in je pomemben kamenček v raznolikem mozaiku slovenske turistične ponudbe. V turističnih krogih toliko opevana umetna inteligenca Laporja verjetno niti ne zaznava, kaj šele, da bi ga uvrstila med slovenske kraje, vredne obiska. Pa vendar Laporje JE in tudi Laporčani SMO, Slovenija pa je, kot pravijo, ena sama vas. Slovenski vaščani, in zlasti turistična društva, imamo torej velik potencial in moramo najprej temeljito uporabiti svojo naravno inteligenco, nato se s široko odprtimi očmi podati v upanja poln adventni čas in novo leto, v katerem se bomo potrudili za še več sodelovanja in druženja.

Besedilo: Živa Šorli, članica TD Laporje
Fotografije: Arhiv TD Laporje

Veje za izdelavo adventnega venčka nam podarijo krajani.

Advent v Razvanju

Pred šestimi leti smo se v našem turističnem društvu odločili, da polepšamo naš kraj in predpraznično vzdušje z adventnim vencem, saj se običajno okrasitev konča že v središču mesta. Ker je pred Domom krajanov v Razvanju lep prostor, smo izbrali lokacijo, pripravili vse potrebno in izdelali venec, ga okrasili, osvetlili – in ni nam žal. Moram pa povedati, da za to ne posekamo dreves v gozdu, ampak nam veje za izdelavo podarijo krajani, ki imajo primerna drevesa. Vsako nedeljo v decembru se v mraku zberemo in prižgemo novo svečo. Iz naše hiške, ki smo jo v ta namen izdelali, zadiši po kuhančku, čaju in različnem pecivu, ki ga prinesemo gospodinje. Poskrbimo za čarobno predpraznično vzdušje, saj se nas zbere kar lepo število. Veseli smo, da se je to druženje 'prijelo' in da pridejo tudi iz sosednjih krajev. Družimo se družine, prijatelji in znanci. Tudi za dedka Mraza, ki vsako leto pride s Pohorja in potuje s konjsko vprego in kočijo po Mariboru, pripravimo prisrčen in dobro obiskan sprejem. In letos bo prav tako. V soboto, 2. decembra, smo izdelali venec, ga okrasili, v nedeljo pa v mraku prižgali prvo svečo. Ker na mladih svet stoji, povabimo otroke, naj prižgejo svečke. Za vse otroke iz našega kraja bomo v začetku decembra tako kot vsako leto pripravili Prijateljstvo z otroki. Podružnična šola pripravi program in bazar, društva iz Razvanja pa prispevamo sredstva, da lahko otroke obdari eden od decembrskih dobrih mož.

December je prav zaradi naših druženj postal lepši, bolj živahen, poln veselja in radosti v našem 1038 let starem kraju pod Pohorjem.

Besedilo: Tatjana Koren Trinko, turistično društvo Razvanje
Fotografiji: Arhiv TD Razvanje

December je zaradi naših druženj postal še bolj živahen.

Otroci hodijo od hiše do hiše in v okna mečejo koruzna zrna.

Če se te na štefanovo dotakne ječmenovo zrno, se ti obeta dobro leto

Na vprašanje, od kdaj lučanja, metanja v Harijah, stari ljudje odgovorijo, »da od nekda« (o. p. od vedno). Tradiciji se ne bomo izneverili niti v letošnjem letu in prvo lučanje opravili s koruzo, zadnje, na godovni dan našega vaškega zavetnika, z ječmenovimi zrni.

Navada je, da kakšen teden dni pred godovnim dnevom prvega dobrega moža otroci hodijo po vasi od hiše do hiše in mečejo koruzna zrna v okna. S tem napovedujejo Miklavžev prihod, ki jih v spremstvu angelov in hudičkov obiše na predvečer tega.

Kmalu za tem po vasi omamno zadiši. Otroci s pomočjo starejših mentorjev pečejo piškote: maslene, medene, cimetove, čokoladne, nadevane z marmelado ali čokolado, zvezdice, rogljičke, da bi se čim bolj prikupili sv. Miklavžu. Seveda kakšnega namenijo tudi za hudičke in se tako izogonejo repi in šibam, ki jih nosijo naokrog. Nekaj piškotov pa obvezno shranijo za godovni dan sv. Lucije, znanilke božične luči.

Otroci s pomočjo starejših mentorjev pečejo piškote.

»Buh dej srjčo, ano kravo rdjčo, par konjiću in še anh par voliču, de bwjo dwobru orali, punu lejtne prpeljali, mulcom kruha dali, če jih bwjo ta stari gnali,« pravi stara izštevanka, s katero napovemo zadnje lučanje v letu, 26. decembra, na sv. Štefana dan. Tega dne počastimo tudi dan samostojnosti in enotnosti, zato je obmetavanje z

ječmenovimi zrni namenjeno sreči, zdravju, dobri letini in domovini. Letos mineva 30 let, odkar smo ponovno obudili organiziran Štefanov blagoslov vode, kruha, soli, konj in konjenikov, zato se na praznovanje še toliko bolj skrbno pripravljamo.

Praznični čas je radosten predvsem za otroke

Mineva pa tudi 800 let, odkar je sv. Frančišek postavil prve žive jaslice. Seveda takrat ni bilo na razpolago figuric. Jaslice so ustvarjali tisti, ki so bili navzoči. Še danes nosijo sporočilo povezanosti, složnosti, prijateljstva, miru in ljubezni. V sledenju tem vrednotam bomo letos v harijski cerkvi postavili razstavo jaslic, ki že pridno nastajajo po domovih in bodo na ogled do 2. 2. 2024. O tem, kako so nastajale jaslice pred 800 leti, nam bodo kaj več zaupali najmlajši na božično vigilijo.

Pravijo, da če se te na štefanovo dotakne ječmenovo zrno, pomeni, da boš zdrav, srečen, vesel in se ti obeta dobro leto, zato velja poskusiti.

Besedilo: Alenka Volk Penko, KETŠD A. Mišelčič Harije
Fotografije: Arhiv KETŠD A. Mišelčič Harije

Sveta noč – slovenske jaslice, je bila prva verska oddaja v samostojni Sloveniji.

Praznični dokumentarec

Kulturno tehnično turistično društvo Baška dediščina (KTT DBD) v decembru ne organizira dogodkov, ker glavino društvenega programa že tradicionalno vpenja v jesenske mesece.

V mozaiku turističnih produktov, ki jih je ustvarilo v osemnajstih letih delovanja, pa je eden, ki se dotika prav decembrskih praznovanj. Leta 2017 je namreč v Stržiščah v Baški grapi posnelo 35-minutni dokumentarni film spominov na snemanje prve verske oddaje v samostojni Sloveniji Sveta noč – slovenske jaslice. Leta 1991 jo je namreč v tej gorski vasi, da bi obnovili zgodbo o nastanku pesmi Sveta noč in prikazali »tisto družinsko božično vznemirjenje, tiste praznične priprave in hkrati milobo domačnosti, ki najbolj verodostojno pričajo, kaj je pravzaprav v naših krajih tradicija božiča« (Bogi Pretnar: Sveta noč, skrivnostna noč. Stop, december 1991), posnela ekipa RTV Slovenije. Ustvarjala ga je v izjemno hudi zimi, večinoma zvečer in ponoči, zato je bila nadvse hvaležna za izjemno pomoč, sodelovanje in dobroto vaščanov Stržišč. K dobremu vzdušju je le še pripomogla slikovitost in avtohtonost arhitekture in vasi same. Društvo je že leta 2014 v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Stržišče začelo iskati vire, tj. zapise iz časa snemanja in premiere, leta 2016 pa je navezalo stike z vsemi akterji: s 'filmsko družino' in s statisti (vsi so

bili naturščiki), s takratnim urednikom Otroškega in mladinskega programa Janezom Lombergarjem, z režiserjem Igorjem Šmidom in s pripovedovalko Tajdo Lekše. Žal se je scenarist dr. Drago Klemenčič spomladi 2017 poslovil. Po 26 letih so se spet zbrali Pr'Andru, kjer so snemali glavino notranjih prizorov. Na splošno je bila odzivnost vseh prijazna in naklonjena, spomini, ki so se prebujali, pa siloviti, jasni, spoštljivi, tudi humorni. Filmska mama se je spominjala, da je bilo takrat v vasi pravo izredno stanje, seveda v najžlahtnejšem

Fotografija: Osveto - Zgaga (KTT DBD)

Snemanje spominov na kulturni dokumentarec

pomenu besede. Ganljivi so bili spomini pripovedovalke: »Na snemanju oddaje smo bili naenkrat vsi del velike zgodbe, ožarjene s skrivnostjo božične noči. Takšna darila v življenju so redka.« Zelo pristno vez je društvo vzpostavilo tudi z RTV Slovenija, ki je dovolila popestritev dokumentarca s fragmenti iz oddaje.

Scenarij in režija dokumentarca sta rezultat prostovoljnega dela članov društva. Sveto noč je zapel cerkveni pevski zbor iz Podbrda in Stržišč ob spremljavi organistke Marte Volf Trojer in violinistke Neže Bizalj. Snemalec in montažer je bil Andrej Rutar iz Tolmina. Tako je nastala še ena zgodba, Sveta noč – slovenske jaslice (26 let kasneje), polna že posrebljenih spominov, ki je pripomogla k dvigu priljubljenosti oddaje iz leta 1991 in jo prepoznala za pomemben element kulturne biografije Baške grape.

Dokumentarec je že na premieri 23. decembra 2017 v Stržiščah napolnil dvorano. Odmevi so bili odlični. Mnogi so si ga želeli na DVD-ju. V prazničnem decembru lahko tudi vam, dragi bralci, polepša kakšen dan, saj si ga lahko ogledate na portalu youtube.

Besedilo: Olga Zgaga, KTT DBD

Fotografija: Anka Beguš

Vas Stržišče v Baški grapi

Soriška planina postaja pravi raj za ljubitelje teka na smučeh

Teči na smučeh – nikoli ni prepozno

Tek na smučeh je za mnoge Slovence ena največjih radosti na snegu, hkrati je okolju zelo prijazna oblika rekreacije. Ko je slovenska pokrajina zasnežena, v številnih krajih poskrbijo za urejene tekaške proge, te pa ima tudi večina smučarskih središč. In ker so v bližini smučišč, denimo na Pohorju, je mogoče v istem dnevu smučati in teči na smučeh. Strokovnjaki uvrščajo tek na smučeh med zelo zdrave telesne aktivnosti. Tako meni tudi Tina Jereb, nekdanja tekmovalka v teku na smučeh, že vrsto let pa priljubljena inštruktorica tega magnetna aktivnosti na snegu.

Tina Jereb, nekdanja tekmovalka, zdaj pa je priljubljena inštruktorica teka na smučeh.

Za kaj vse je koristen in zdrav tek na smučeh?

Tek na smučeh je ena najpriljubljenejših in najdostopnejših zimskih aktivnosti množic na območjih, kjer imajo ugodne snežne pogoje. Gre za eno najbolj zdravih in tudi cenovno ugodnih oblik rekreacije. Vadeče navdušuje predvsem zaradi pozitivnih učinkov vadbe na telo, pri čemer je treba poudariti rednost in sistematičnost vadbe ter izvajanje pravilne tehnike. Zaradi osnovnih gibalnih vzorcev je tek na smučeh ena najbolj učinkovitih, celovitih, varnih in dostopnih telesnih aktivnosti. Redno ukvarjanje s tekom na smučeh vpliva na razvoj in krepitev srčno-žilnega sistema, saj redna in pravilno načrtovana vadba izboljšuje delovanje srca in ga razbremenjuje. Vpliva tudi na uravnavanje lastne telesne teže, ker aerobna aktivnost zmanjša količine maščobnega tkiva v telesu in vpliva na večjo porabo kalorij, uravnavanje krvnega tlaka, saj se s krepitvijo mišic izboljšuje tudi splošna cirkulacija. Izboljšuje stanja dihalnih organov, ker se poveča pljučna kapaciteta, saj se dihalne mišice močno okrepijo. S tekom na smučeh zmanjšujemo stres, izboljšujemo se tudi presnova, metabolizem in spanje.

Od katerega do katerega leta je primeren tek na smučeh kot rekreacija?

Smučarski tek je primeren za vse generacije. Zaradi majhne verjetnosti poškodb je priljubljena vadba tudi za starejše, tehnike teka se skozi igro radi učijo tudi šolarji in ponekod celo že v vrtcih. Nikoli ni prepozno začeti teči na smučeh, za starejše ali ljudi z blagimi zdravstvenimi težavami je primerna tudi hoja na smučeh. V počitniškem obdobju tečajji teka na smučeh potekajo na številnih lokacijah, kjer so ugodne snežne razmere in urejene tekaške proge. Odvijajo se med tednom in ob vikendih, možne so individualne ure, ki temeljijo na individualnemu pristopu k vadečim, saj inštruktorji prisluhnejo le željam in ciljem posameznika.

Kje je najlepše teči v Sloveniji?

Izkušeni tekači ob ugodnih snežnih razmerah najbolj pohvalijo tekaške smučine na Pokljuki, v Ratečah, kjer je mogoče teči vse do Belopeških jezer, in v Planici. Lepi tereni so tudi v Bohinju, na Jezerskem, Soriški planini, v Črni na Koroškem in Kranjski Gori,

medtem ko tisti, ki radi tečejo v bližini prestolnice, prisegajo na nordijski center Bonovec v Medvodah, kjer je osvetljena proga.

Tek na smučeh je bistveno cenejša zimska radost kot alpsko smučanje ...

V primerjavi z alpskim smučanjem je tek na smučeh precej cenejši, dnevna tekaška vstopnica stane od 6 do 8 evrov, tudi tekaška oprema je precej cenejša od alpske opreme. Ob prihranku denarja za opremo in vstopnico tekači prihranijo tudi čas – do tekaških prog se ni treba voziti daleč, saj nas pričakajo v dolini. Smučarski kombinezon za rekreacijo v tekaških smučinah ni primeren, saj vam bo hitro prevroče. Precej udobneje in lahkotneje se boste počutili v tekaški garderobi – funkcionalnem športnem perilu iz posebnih materialov, ki omogoča odvajanje potu in hitro sušenje ter zapira vdor mrzlega zraka, ter v tanjši jakni, hlačah ali pajkicah. Priporočljivo se je obleči v več slojev tanjših oblačil, ki jih lahko po potrebi slečemo ali oblečemo. Rokavice naj bodo tople, a ne preveč debele, priporočljivi so kapa in očala z visokim UV-filtrom, premazana z zaščitnim slojem proti rosenju in s primernimi stekli za različne vremenske razmere.

Hčerka Tine Jereb je že prava profesionalna tekačica.

Kako začeti?

Tečaji so priporočljivi tako za tiste, ki se v smučine odpravljajo prvič, kot za tekače, ki želijo izpopolniti znanje. Inštruktorji vselej poskrbimo, da se udeleženci tečaja domov vrnejo z bogato bero novih znanj in nasvetov ter pravilno usvojenimi elementi teka, zaradi katerih bo rekreacija še prijetnejša in varnejša. Vadeči v nekaj urah usvojijo tehniko klasičnega in drsalnega sloga, z vsemi elementi, ki spadajo zraven – vožnjo v spustih, prestopanjem v ovinkih, ustavljanjem ... Prav tako velja, da se je veliko ceneje udeležiti tečaja, na katerem je mogoče preizkusiti različno opremo in ugotoviti, katera od obeh tekaških tehnik – klasična ali prosta – nam bolj ustreza, kot si kupiti opremo, za katero ugotovimo, da nam ne ustreza.

Pravite, da je pozimi dan brez teka izgubljen dan?

Zapriseženi tekači zatrjujemo: enkrat tekač, za vedno tekač! Za nas je pozimi dan brez teka izgubljen dan. Tek na smučeh v neokrnjeni zasneženi naravi človeka zdravo zasvoji. Tudi predšolske otroke, ki se v smučinah igrajo, uživajo v spustih in lovljenju ravnotežja na ozkih smučkah.

Za konec pa še napoved najbolj znanega slovenskega ljudskega vremenarja Dušana Kaplana, doma na Blokah, zibelki slovenskega smučanja, kjer imajo prav tako urejene in utrjene tekaške proge ob zadovoljivih snežnih razmerah – »V tej zimi bo najbolj bogat s snegom februar.«

Besedilo: Duša Podbevšek - Bedrač

V sezoni 2023–2024 pri Slovenia Outdoor uvajajo skupno smučarsko tekaško vozovnico, ki ob idealnih snežnih razmerah ponuja več kot 200 km urejenih tekaških prog in povezuje naslednje tekaške centre:

- Pokljuka <<https://slovenia-outdoor.com/running-tracks/tc-pokljuka/>>
- Bohinj <<https://slovenia-outdoor.com/run.../tek-na-smuceh-v-bohinju/>>
- Jezersko <<https://slovenia-outdoor.com/runn.../tek-na-smuceh-jezersko/>>
- Rogla <<https://slovenia-outdoor.com/running-tracks/tc-roglja/>>
- Soriška planina <<https://slovenia-outdoor.com/running-tracks/soriska-planina/>>
- Areh <<https://slovenia-outdoor.com/running-tracks/tc-areh/>>
- Logarska dolina <<https://slovenia-outdoor.com/.../tek-na-smuceh-v.../>>
- Bloke <<https://slovenia-outdoor.com/map-detail?id=55367857>>
- Medvode <<https://slovenia-outdoor.com/runn.../tekaski-center-bonovec/>>
- Planica <<https://slovenia-outdoor.com/running-tracks/planica/>>

Sezonska vozovnica – 120 EUR, velja od začetka do konca sezone 2023–2024

Na voljo je samo 100 sezonskih vozovnic, ki jih lahko kupite TUKAJ <<https://slovenia-outdoor.com/enotna-karta-za-tek-na-smuceh/>>

Na voljo bo tudi 3-, 5- in 7-dnevna vozovnica.

3-dnevna – 25 EUR

5-dnevna – 35 EUR

7-dnevna – 42 EUR

Planica – Tamar

KOLEDAR DOGODKOV

Ime dogodka	Datum	Kraj	Organizator
Galiarda v soju božičnih bakelj skozi Celje	8.12.2023	Celje	Kulturno umetniško društvo Galiarda Celje
Božično novoletna smreka na parkirišču v Tacnu	10.12.2023 - 31.12.2023	Šmarna gora-Tacem	Turistično društvo Šmarna gora-Tacem
2. Miklavžev pohod od Žužemberškega do Soteškega gradu	10.12.2023	Žužemberk	Turistično društvo Suha Krajina
Praznični sejem z otvoritvijo drsališča in festival penin	15.12.2023	Metlika	Turistično društvo Vigred Metlika
Božični Vojnik	16.12.2023 - 6.01.2024	Vojnik	Turistično društvo Vojnik
Pohod z baklami v Logarski dolini	16.12.2023	Solčava	Turistično društvo Solčava
Božično novoletni sejem 2023	16.12.2023	Mislinja	Turistično društvo Mislinja
Božiček, kje si?	17.12.2023	Črešnjevce, Selnica ob Dravi	Rokodelsko, izobraževalno in turistično društvo Godi mi
Razstava jasic v skritih kottičkih Gradeža	17.12.2023 - 7.01.2024	Gradež	Društvo za ohranjanje dediščine
Božično novoletni koncert	22.12.2023	Puconci	Kulturno turistično društvo Moščanci
Božičkovanje v Pekrah	23.12.2023	Limbuš	Turistično društvo Pekre
Tradicionalni pohod k polnočnici v Cerkev Srca Jezusovega na Žabljeku	24.12.2023 - 25.12.2023	Laporje	Turistično društvo Laporje
Otvoritev razstave jasic	24.12.2023	Harije	Kulturno etnološko turistično športno društvo Alojz Mihelčič Harije
Žive jaslice v Studenicah	24.12.2023 - 26.12.2023	Studenice	Turistično društvo Samostan Studenice
Lučka miru na Pekrsko gorco	24.12.2023	Pekrska gorca, Maribor	Turistično humanitarno društvo Glas
Praznični večer s pesmijo in razstavo jasic	26.12.2023	Terme Snovik, Laze v Tuhinju	Turistično društvo Tuhinjska dolina
Blagoslov konj	26.12.2023	Arnače, Šentilj pri Velenju	Turistično društvo Šentilj pri Velenju
Štefanovo 2023	26.12.2023	Harije	Kulturno etnološko turistično športno društvo Alojz Mihelčič Harije
Novoletni koncert na prostem	29.12.2023	Solčava	Turistično društvo Solčava
Venček božičnih	14.01.2024	Harije	Kulturno etnološko turistično športno društvo Alojz Mihelčič Harije
28. pohod S cvičkom med vinogradi	27.01.2024	Otočec	Turistično društvo Otočec
Turni smuk in pohod Galetovec	4.02.2024	Bohinjska Bela	Turistično društvo Bohinjska Bela
Prešernovanje	8.02.2024	Žužemberk	Turistično društvo Suha Krajina
Otroško pustovanje 2024	10.02.2024	Limbuš	Turistično društvo Pekre

V Suhi Krajini so aktivni

Turistično društvo Suha krajina za svoje članstvo konec leta organizira strokovno ekskurzijo po znamenitih in manj znamenitih turističnih točkah v Sloveniji. Letos so se za spremembo odpravili v sosednjo Hrvaško, saj viteški red gostuje in izmenjuje obiske z najboljšimi evropskimi skupinami, ki oživljajo srednji vek in renesanso. Druži jih ljubiteljstvo starodavnih veččin mečevanja, plesa in streljanja z loki. Pot jih je vodila v Belo krajino, do Otoka pri Metliki, kjer je sledil ogled letala Douglas DC-3 v spomin junaških zavezniških letalcev med drugo svetovno vojno.

Po ogledu Starega gradu v Ozlju, ki je bil žal zaprt, je sledilo srečanje članov TD Suha krajina s predsednikom Vladom Kostevcem, med njimi je bil tudi nekdanji predsednik PGD Žužemberk Dušan Ožbolt, ter z gasilci DVD Belaviči, ki so pobrateni z žužemberškimi gasilci. Sprejem hrvaških gasilcev je bil res prisrčen, pozdravil in nagovoril jih je predsednik DVD Belaviči Mario Biršič, po prikazu doma, tehnike in opreme je sledila tudi pogostitev.

Cilj letošnje ekskurzije Suhokranjcev je bila znamenita reka Mrežnica z Otokom ljubezni, ki je nedvomno velik, še neodkrit turistični biser v tem delu Hrvaške, ki ponuja obiskovalcem prijetno kopanje ter druženje v neokrnjeni naravi z reko, slapovi, brzicami in otočki z biotsko raznovrstnostjo flore in favne.

Zbrane je prijetno presenetil tudi župan občine Duga Resa Tomislav Boljar, med drugim dolgoletni predsednik turistične skupnosti tega mesta. Po krajšem ogledu Karlovca in degustaciji piva v craft pivovarni Podrum je sledil ogled gradu Dubovac, kjer je delal in

vodil izgradnjo obrambnega zidu mesta Karlovac žužemberški Andrej Šumberški.

Besedilo in fotografija: Slavko Mirtič

Člani TD Suha krajina in DVD Belaviči pred voznim parkom

Članice Turističnega društva Suha krajina so ob Dnevih evropske kulturne dediščine v prostorih društva na Grajskem trgu predstavile vezenje najrazličnejših izdelkov. Vezilje v okviru sekcije turističnega društva s svojimi izdelki in vezeninami prenašajo znanje na mlajše rodove. S svojimi izdelki, ročnimi umetninami, polepšajo tudi številne razstave in prireditve v občini in drugje. »Dediščina je ključna za raznolikost našega življenja, naše identitete. Vezenje je bilo nekdanj domača oziroma hišna dejavnost, s katero so se ukvarjale ženske v Suhi krajini, ki so izdelovale predvsem predmete, uporabne v vsakdanjem življenju,« je dejal predsednik društva Vlado Kostevc in dodal, da so tradicionalne veščine in znanja zagotovo ključnega pomena za to, kar nas opredeljuje in predstavlja kot edinstvene v tem globaliziranem svetu.

Za turistični razcvet Postojne je zaslužna prav Postojnska jama

Postojna je orala ledino na področju turizma v Sloveniji

S prireditvijo v kulturnem domu Postojna so v začetku meseca obeležili 140. obletnico turističnega društva Postojna in 20. obletnico Turistične zveze Brkini, Kras, Notranjska. Na slovesnosti so podelili tudi zbornik Sprehod skozi čas 3. Med drugim so prav v Postojni kitijo z najstarejšimi pravili kakega turističnega društva v slovenskem jeziku. »Postojnska jama je blagoslov za prebivalstvo, ki je neposredno in posredno deležno koristi, ki jih daje Jama,« je leta 1894 izjavil Franz Kraus von Höhlenkunde.

Leta 1883 ustanovljeno Društvo za olepšanje postojnskega trga in v povzdig dohajanja tujcev je četrto najstarejše slovensko turistično društvo in prvo društvo, ki je imelo pravila pisana v nemškem, a tudi v slovenskem jeziku.

Društvo je leta 1910, leto za tem, ko je Postojna pridobila mestne pravice, spremenilo naziv v Društvo za olepšanje Postojnskega mesta in k mestu spadajoče okolice ter za povzdigo prometa s tujci. Društvena pravila, tokrat spisana le v slovenskem jeziku, so skoraj identična tistim iz leta 1883.

Na predlog društva je postojnsko županstvo v drevoredu, ki vodi proti Postojnski jami, v poletnem času prepovedalo kolesarjenje in sušenje perila. Istočasno so ponovno popravljali poti po Soviču, novo pot pa so nadelali na njegovi severni strani, kjer so postavili še nekaj klopi. Poskrbeli so tudi za tiste, ki so si želeli daljših sprehodov v okolici Postojne.

V sodelovanju s člani Slovenskega planinskega društva so označili pot od Postojne do Studenega. Nekaj podobnega so prej že storili s potjo do Predjame, leta 1906 so načrtovali še markiranje poti od Predjame prek Šmihela na Razdrto in od tam na Nanos.

Da je za turistični razcvet zaslužna prav Postojnska jama, ni treba posebno poudarjati, saj je bila med obiskovalci priljubljena že leta 1825, ko so na binškoštni ponedeljek v Postojni vsako leto priredili posebno jamsko slavo s plesom, ki je bilo vedno dobro obiskano. Po dograditvi južne železnice leta 1857 je obisk Postojnske jame rasel s podvojeno hitrostjo. Sloves postojnskega podzemnega paradiza so seveda ves čas utrjevale razne izboljšave, med drugim tudi moderna električna razsvetljava iz leta 1884. Tudi turistični vodniki po železnici s konca 19. stoletja so oznanjali, »da Postojnska jama naredi močan vtis na občutja in duha prijateljev narave«.

»Jamski turizem je v Sloveniji ena najstarejših vej turizma in tudi danes predstavlja pomemben del v celotnem turizmu. Postojnska

jama je ena od razpoznavnih znakov Slovenije, zato je jamski in kraški turizem upravičeno postal ena od 'blagovnih znamk slovenskega turizma,« je na slovesnosti ob okrogli obletnici poudaril Dominik S. Černjak, predsednik TZS.

Srečko Šajn, dolgoletni predsednik TD Postojna, je lani prejel plaketo Državnega sveta Republike Slovenije najzaslužnejšim društvenim delavcem – prostovoljcem.

Za vpis Postojnske jame na mednarodni turistični zemljevid so v veliki meri zaslužni prostovoljci Turističnega društva Postojna, pod dolgoletnim vodstvom predsednika Srečka Šajna, ki je tudi pobudnik in soustanovitelj Turistične zveze Brkini, Kras, Notranjska, ki praznuje 20. obletnico delovanja.

Turistično društvo Postojna je avtor in soavtor številnih prireditev, odmevnih doma in v tujini – Furmanski praznik, Mednarodni glasbeni festival mladih, Jaslice v Postojnski jami ... Vse naštetje je dokaz, da Postojnska jama brez turističnega društva Postojna in predanih prostovoljcev danes ne bi bila ena od naših mednarodno prepoznavnih blagovnih znamk.

Besedilo: Sprehod skozi čas 3., Ob 140. obletnici Turističnega društva Postojna, ki ga je izdalo turistično društvo Postojna 1883-2023 in (P.F.)

Ob okrogli obletnici so podelili priznanja najzaslužnejšim prostovoljcem.

40 let turističnega društva Muljava

Zadnji petek v novembru je bil na Muljavi rezerviran za obujanje spominov, prijateljske stiske rok in čestitke. Praznovanje 40 let Turističnega društva Muljava smo obeležili s programom, ki so ga popestrili Moški pevski zbor Kulturnega društva Josipa Jurčiča Muljava, učenci podružnične šole Muljava in člani Kulturnega društva Josipa Jurčiča Muljava. Polna dvorana gasilskega doma na Muljavi je lahko med spretnim povezovanjem Sare Sever prisluhnila govoru prvega predsednika Staneta Kovačiča (deloval je od leta 1983 do 1993), ki nas je popeljal na začetek štiridesetletne poti, in govoru drugega predsednika Uroša Lampreta (deloval je od leta 1993 do 2013), ki ga je zaradi upravičene odsotnosti prebral aktualni podpredsednik Gorazd Hribar Rajterič.

V svojem govoru je aktualni predsednik Gašper Erjavec (od leta 2013 dalje) posebno izpostavil pobude in ideje ostalih članov turističnega društva, ki so prerasle v tradicionalne ali enkratne dogodke v zadnjem desetletju: poklon Josipu Jurčiču na pokopališču na ljubljanskem Navju, obeležitev prvega svetovnega dneva čebel s prireditvijo in zasaditvijo lipe na Jurčičevi domačiji, tradicionalni turnir in turnir za učence PŠ Muljava v družabni igri 18. špana, izdelava kolekcije turističnih spominkov in kolekcije majic, administriranje internetne strani, izdaja različnih publikacij... Velik poudarek je društvo namenilo tudi izobraževanju (potopisna in izobraževalna predavanja, izobraževanje treh certificiranih turističnih vodnikov na območju Občine Ivančna Gorica) in ohranjanju kulturne dediščine (izdelava gradiva oz. informacijskih tabel na sakralnih objektih...). Erjavec je v govoru poudaril, da se delovanje društva tesno prepleta s sodelovanjem z Zavodom Prijetno domače (partnerski projekt Jurčičev IZZIV), Občinsko turistično zvezo Ivančna Gorica, s krovno organizacijo Turistično zvezo Slovenije, Občino Ivančna Gorica in ostalimi turističnimi društvi. V govoru je predstavil tudi vizijo delovanja društva v prihodnje: »Ob dosedanjih končanih projektih menim, da nas sedaj čaka najzahtevnejši projekt – prenos našega znanja, entuziazma, kompetenc, vezi, ki smo jih spletli z Muljavci in prijatelji Muljave, na mlajše generacije. Te generacije že aktivno vključujemo v delovna telesa v delovanju društva. Verjamem, da sem idejo naših prekaljenih članov, s katerimi imam čast sodelovati v društvu, prenesel na mlajše člane, ki z velikim zanosom širijo idejo o povezovanju kraja ter ohranjajo kulturno in etnološko izročilo naših prednikov.«

Ob tej priložnosti je Turistično društvo Muljava za uspešno delovanje prejelo kar tri priznanja:

- priznanje s srebrnim znakom Turistične zveze Slovenije, ki ga je podelil članu upravnega odbora Turistične zveze Slovenije in podpredsednik Turistične zveze Dolenjske in Bele krajine Vladimir Kostevc;
- spominski kovanec Občine Ivančna Gorica, ki ga je podelil župan Dušan Strnad;

- priznanje Občinske turistične zveze Ivančna Gorica, ki ga je podelil njen predsednik Stanislav Kralj.

Uradni del programa smo zaokrožili s podelitvijo priznanj lokalnim društvom, organizacijam, turističnim in kulinaricnim ponudnikom, s katerimi je društvo vsa ta leta zgledno sodelovalo.

Druženje se je nadaljevalo ob prijetnem klepetu in polnih mizah dobrot domačih gospodinj ter prelistavanju časopisa Po sledih spominov, ki smo ga izdali ob tej priložnosti.

Kot je svoj govor na prireditvi zaključil predsednik TD Muljava Gašper Erjavec, se velja še enkrat zahvaliti tudi tukaj: »Zahvaljujem se vsem, ki ste naše delovanje podpirali in prepoznali kot prispevek k pestrosti družabnega življenja na Muljavi. Za konec bi se iskreno zahvalil vsem članicam in članom Turističnega društva Muljava, brez katerih zgoraj naštetih zgodb našega delovanja ne bi bilo mogoče uresničiti.«

Besedilo: Maruša Pušnik
Fotografiji: Patricija Belak

Priznanje s srebrnim znakom TZS je podelil član upravnega odbora TZS in podpredsednik Turistične zveze Dolenjske in Bele krajine Vladimir Kostevc.

Člani ob prekrasnih tortah, ki jih je spekla za jubilej članica Marinka Krajnc

30. let KTD Klopotec Dravci-Soviče

Društvo je v letošnjem letu obeležilo 30 let delovanja z jubilejno prireditvijo in predstavitev Zbornika. Prireditev se je odvijala pod šotorom na Vidmu v okviru Vidovih dni – občinskega praznika domače občine Videm. Prireditve se je udeležilo veliko županov, podžupanov, predsednikov društev, princev karnevala in predstavnikov Fecca.

Društvo deluje v vinorodnih Halozah v Občini Videm, kraju Soviče, med prelepimi haloškimi griči, kjer odmeva pesem klopotca in beračev grozolja v jesenskem času. Društvo je dejavno vse leto, najbolj v času pusta.

Uspešno društvo ne nastane čez noč. Uspeh je rezultat trdega dela. Vsaka obletnica je dragocena – naj bo manjša ali večja. V tej obletnici se skriva veliko dobrega, lepega in plemenitega ter spoštovanja vrednega. Obletnica odseva ogromno prostovoljnega dela, naporov, a tudi radosti. Zagotovo ne gre brez pogumnih, inovativnih, ustvarjalnih in srčnih ljudi. Zgodba o druženju prostovoljcev, ki želijo, da njihov kraj oz. občino spoznajo tudi drugi.

Na prehojeni poti se je zgodilo toliko različnih stvari, ki smo jih ob jubileju prenesli v knjigo, da se ohranijo zanamcem. Društvo se je širilo in razvijalo z novimi člani in idejami. Zahvala gre uredniškemu odboru, v katerem so bili: Stanko Vegan, Zvonko Korpič, Štefka Vegan, Danica Slatič, Franc Vindiš, Bojan Merc, Danijel Brlek, Tamara Drevenšek, Sandi Habjanič, Marija Korpič, Marija Krajnc, Marinka Krajnc, Janko Levanič, Jože Strelec, Danilo Šmigoc, Milena Furek in Zdenka Golub. Hvala fotografoma Janko Levaniču in Toniju Korpiču. Hvala oblikovalki, lektorici, tiskarju in vsem, ki so ga soustvarjali, ter vsem članom, ki so sooblikovali in razvijali društvo 30 let.

Sledilo je podeljevanje zahval vsem nastopajočim, govornikom, društvom, s katerimi sodelujejo, uredniškemu odboru, upravnemu odboru, županom, ki so velikodušno podprli društvo, donatorjem, brez katerih zagotovo ne bi bilo tako obširnega Zbornika in tako lepe

prireditve, ter gostom od blizu ter daleč. Zbornike in zahvale so podelili predsednik Stanko, podpredsednik Jože in predsednik KS Bojan.

Na prireditvi so spregovorili predsednik društva KTD Klopotec Dravci-Soviče Stanko Vegan, ki je orisal delovanje društva, župan občine Videm Brane Kolednik, ki jim je podelil zahvalo, svetnik občine Videm, predsednik KS Dravci-Soviče-Vareja, predsednik ŠD AS Bojan Merc, svetnik Občine Videm in ustanovni član ter prvi predsednik društva KTD Klopotec Zvonko Korpič.

Članica upravnega odbora društva in žena predsednika Štefka Vegan je skrbela, da je prireditev tekla po protokolu, da so vsi prejeli zahvale in Zbornike, poskrbela je tudi za kulinarčni del prireditve.

V kulturnem programu so nastopili: Društveni ljudski pevci, Društveni muzikanti, orgličarji Potepuhi – Klub Halonga, ljudski godci KUD France Forstnerič Videm, Dani Polajžer, ljudski godci TD Podlehnik, mlada nadobudna pevka Kaja Kumer, haloška opravljivka Cila in Štajerski Mišo – Branko Sitar.

Nato je sledila predstavitev Zbornika. V njem so omenjeni pomembni dogodki in ljudje, ki so s svojim delom pustili trajni pečat pri razvoju društva. Zapiski in fotografije pričajo, da je veliko storjenega. Nastajati je pričel v lanskem letu, ko so na seji upravnega odbora sprejeli sklep, da pisno strnejo svojo pot na pobudo predsednika Stanka Vegana. Pričelo se je zbiranje arhivskega materiala.

Razrezali smo kar pet čudovitih tort, ki jih je izdelala članica Marinka Krajnc. Program je povezovala Zdenka Golub, za fotografijo je poskrbel Janko Levanič. Hvala kuharjem Borisu, Srečku, Mirko, Janku in Danijelu, vsem v skupini, hvala strežbi in vsem aktivnim članom, hvala nastopajočim, hvala celotnemu društvu. Hvala vsem za prelepo sceno, rože, klopotce, plakat in simbol društva Baba deda nosi. Bil je prijeten popoldan ob odlični hrani, pijači ter ob zvokih ansambla Pepi Krulet in Pop Art.

Cilji in načrti vas ne pripeljejo do uspeha.

To lahko naredijo le ljudje in vrednote,

ki jih pri tem usmerjajo.

Na jubilejih pač ne gre brez podelitev priznanj.

Besedilo: Zdenka Golub
Fotografiji: Janko Levanič

Najzaslužnejši člani so prejeli priznanje.

Slavje ob 25. jubileju turističnega društva Podlehnik

V večnamenskem kulturno-turističnem centru Podlehnik je v soboto, 28. 10., potekala slavnostna prireditev ob jubilejnem dogodku Turističnega društva Podlehnik.

Turistično društvo je raslo počasi, preudarno in previdno. Zavedali smo se, da le z jasno vizijo in povezanostjo delujemo v dobro vsakega člana, celotnega društva in domačega kraja. Trudili smo se slišati želje članov in krajanov in s svojimi dejanji, prireditvami ter akcijami pridobivati zaupanje pri domačinih.

Ob srebrnem jubileju smo pripravili Zbornik in promocijski videofilm ob 25. obletnici delovanja društva. Društvo se je širilo in razvijalo. Prvo leto smo pričeli ocenjevati domove in urejenost okolja, čistilno akcijo, nadaljevali s prireditvami, kot so postavitve klopotca, martinovanje, blagoslov mošta, srečanje ljudskih pevcev, godcev, plesalcev in narečnih skupin ter priprava jesenskih prireditev. Začeli so ocenjevanje vina in dodali Vinčekovo rez.

V društvu deluje več skupin: skupina za ohranjanje šeg in navad, humoristična skupina, ljudski godci Haloški veseljaki, Orači z Golega vrha, Božično-novoletna skupina, turistični podmladek, ki promovira društvo in domačo občino po vsej Sloveniji ter zunaj meja naše domovine.

Izdali smo razglednice, zloženke, priponke, štiri knjige: Na mavrični strani Haloz, Vodnik po občini Podlehnik, Gozdno učno pot, Zbornik ob 20. obletnici delovanja društva, posneli CD in tri filme.

Zgradili smo etnološki muzej in lopo ter evidentirali in vanj umestili razstavne predmete. Uredili smo studenec v dolini, ki je 30 let sameval in propadal, ter ob njem postavili gozdno učno pot. V upravljanju imamo Viničarski muzej in zanj lepo skrbimo. V lanskem letu smo obnovili eksponate, mize in postavili fotografije za naše zanamce. Odlično sodelujemo z vsemi delujočimi gostinskimi lokali v občini, z vsemi društvi v domačem okolju in tudi drugod.

Smo aktivni člani Štajerske turistične zveze in člani Turistične zveze Slovenije.

Brez jubilejne torte ni šlo

Zadnja leta se trudimo na področju turistične destinacije, iščemo nove, še neuhojene poti, na katere želimo usmeriti haloški turizem v teh turbulentnih časih. Za goste pripravljamo turistične programe za nekaj ur, celodnevne izlete, vandrjanja po Halozah, degustacije kakovostnega vina, kulturno-zgodovinske programe ter zabavne in humoristične nastope.

V četrtoletja se je v društvu zvrstilo veliko članov, mnogi so s svojim delom prispevali k razvoju društva in pustili neizbrisni pečat. Smo tudi medgeneracijsko povezani in prenašamo dobro prakso ter bogate izkušnje na mlajši rod.

V četrtoletja se je v društvu zvrstilo veliko članov.

V uvodnem delu so zbrane nagovorili predsednik TD Podlehnik Milan Vidovič, župan občine Podlehnik mag. Sebastian Toplak in predsednica ŠTZ Janja Viher. V kulturnem programu so nastopili Manca in Zala Pulko, ljudski pevci Fantje iz Jurovc, KUD France Forstnerič Videm, ljudski godci Haloški veseljaki, TD Podlehnik, Društvo Jablovški pevci, Cugeci, TD Breza Pragersko, Dani Polajžer, humoristki TD Podlehnik, na trstenke je zaigral Jani Jerenec. Slovesnost so ovekovečili praproščaki domače občine PGD, LD, DU in TD Podlehnik. Zbornik je predstavila Milena Furek, dolgoletna sodelavka v društvu, promocijski videofilm pa Marica Repinc. Podelili so priznanja najzaslužnejšim članom, ustanovnemu članu društva in 1. predsedniku Francu Drobniču. Nato so podelili zahvale vsem, ki jih podpirajo pri njihovem delu in razvoju. Ob zaključku so razrezali tudi torto Ptujskih pekarn. Sledila je večerja in druženje ob zvokih ansambla Duo Val. Program je povezovala Zdenka Golub, za fotografijo je poskrbel Sandi Šprah.

Besedilo: Zdenka Golub
Fotografije: Sandi Šprah

Ob koncu pohodniške sezone so podelitev priznanj združili s predavanjem o pohodništvu v Naklem.

V naravo smo povabili tudi otroke

V letošnjem programu Gorenjske turistične zveze smo povabili k sodelovanju tudi mlajše člane Turističnih društev, da bi se bolj vključili v preživljanje prostega časa v naravi – in odziv je bil dober. TD po Gorenjski že dolga leta organizirajo tradicionalne pohode po okolici in s tem pohodnikom pokažejo svoje turistične zanimivosti, na vmesnih postajah pa predstavijo lokalno kulinariko.

Udeležba je vedno dobra; tako s strani domačinov kot tudi obiskovalcev iz drugih krajev Gorenjske in celotne Slovenije. Na pohodih je bilo veliko družin z otroki, torej je bil naš namen dosežen.

Povabilo na nekaj najbolj zanimivih pohodov:

- pohod po trim stezi na Gobavico v Mengšu,
- pohod po Mamutovi deželi iz Kokrice v Udin boršt,
- pohod po Poti skozi Zalo na Žirovskem vrhu,
- pohod Slavje na Arnoldovih višavah v okolico Gorij,
- pohodi od Cvetja do jeseni, letos tudi na pohod Po poti filma Cvetje v jeseni po okolici Starega vrha do Blegoša,
- pohod po Davči v Selški dolini,
- pohod po Rapalski meji v okolico Žirov,
- pohod na Tromejo nad Ratečami – stičišče Slovenije, Avstrije in Italije.

Na pohode so povabili tudi mlajše člane turističnih društev.

TD se že dolgo soočajo s pomanjkanjem mladih članov v njihovih vrstah. Težko je pritegniti mlajše za delo v društvih, sploh če niti ne poznajo njihovega dela in aktivnosti. S tem namenom smo se odločili izpeljati ta projekt tudi s podporo Zavarovalnice Triglav, d. d.

Ob koncu pohodniške sezone smo podelitev priznanj združili s predavanjem o pohodništvu v Naklem, saj TD Naklo vse jesenske torke organizira različna predavanja. Nagrajenci so poleg priznanj prejeli še pohodne majice in publikacije o turističnih zanimivostih Gorenjske.

Besedilo in fotografije: Mirjam Pavlič, Gorenjska turistična zveza

SEZNAM PRIZNANJ v akciji NA POHOD Z GTZ:

1. Maja Keržič – TD Mengeš – za 50 let pohodov po TRIM stezi na Gobavico
2. Jure Jerič – TD Mengeš – za 50 let pohodov po TRIM stezi na Gobavico
3. Irena, Marjan, Jure Čadež – TD Kokrica – za pohode po Mamutovi deželi
4. Gal in Mark Trček – TD Žirovski vrh – za pohode po Poti skozi Zalo
5. Primož Pretnar – TD Gorje – za pohod Slavje na Arnoldovih višavah
6. Anica Keber – TD Stari vrh – za vse pohode od Cvetja do jeseni v letu 2023
7. Manca in Tomaž Šturm – TD Stari vrh – najmlajša udeleženca vseh pohodov od Cvetja do jeseni v letu 2023
8. Marjeta Štibelj – TD Stari vrh – udeleženka vseh pohodov od Cvetja do jeseni v letu 2023 in gostiteljica udeležencev
9. Hermina Jelovčan – TD Stari vrh, za pohod Po poti filma Cvetje v jeseni
10. Božo Prezelj – TD Davča – za 20 let pohodov po Davči
11. Anton Bogataj – TD Žiri – za pohode ob Rapalski meji
12. Rok Klemenčič – TD Žiri – za pohode po Rapalski meji
13. Ivanka Žakelj – TD Žiri – za pohode po Rapalski meji
14. Damijana Jesenko Capuder – TD Žiri – za pohode po Rapalski meji
15. Slavica in Slavka Pečelin – TD Žiri – za pohode po Rapalski meji
16. Vlasta Pečelin
17. Jasna Pečelin
18. Primož Oman – TD Rateče – Planica – za pohode na Tromejo

Janja Viher turizem jemlje kot svoje poslanstvo

Janja Viher, prejemnica priznanja za izjemen prispevek pri razvoju turistične društvene organizacije

»Razumejo nas tisti, ki čutijo družbeno odgovornost«

Janja Viher, podpredsednica Turistične zveze Slovenije in predsednica Štajerske turistične zveze, ki združuje kar okrog 50 turističnih društev in dve območni zvezi v spodnjem in zgornjem Podravju, je letošnja prejemnica priznanja za izjemen prispevek pri razvoju turistične društvene organizacije. Več kot 30 let vztraja v turistični panogi, v kateri je pristala tudi po zaslugi Turistične zveze Slovenije. Priznanje sprejema predvsem kot obveznost za naprej. »Smo na pol poti so tega, da bi prostovoljci v turizmu res imeli tisti pravi položaj v slovenskem turističnem prostoru,« so besede, s katerimi je pospremila priznanje.

Janja Viher turizem jemlje kot svoje poslanstvo, zato zasebno življenje prilagaja delu. Drugače v turizmu ne gre. »Usodni premik v moji glavi se je zgodil leta 1994. Takrat je TZS objavila razpis z naslovom Kaj veš o turizmu v lastnem kraju. Bila sem dijakinja 4. letnika in v domačem kraju sem na osnovni šoli vodila turistični podmladek. Sodelovali smo z nalogo Izboljšajmo in olepšajmo Zgornjo Kungoto, pogoj za sodelovanje je bil, da mora biti naloga prepisana na računalniku, ne več na pisalnem stroju. To je bil svojevrsten izziv, saj takrat še ni bilo toliko računalnikov. V Kungoti je na srečo prav takrat nastala nova občina, ki je imela vso sodobno tehnologijo tistega časa, ki je omogočila, da smo lahko nalogo uspešno oddali, v zameno pa smo županu predali izvod naše naloge, ki bi jim morda koristil pri razvoju kraja. Na državnem tekmovanju smo bili zelo uspešni, jaz pa sem ob svojih številnih študentskih 'službah' in študiju ob delu takrat dobila priložnost za delo v občinski upravi,« je opisala usodni dogodek, ki jo je usmeril na pot turizma tudi profesionalno.

Na občini Kungota je delala kar 11 let, na gospodarskih, razvojnih in turističnih projektih, potem je postala direktorica občinske uprave, ves ta čas je bila tudi predsednica turističnega društva. Hitro je navezala prístne vezi z Mariborsko turistično zvezo pod vodstvom takrat klenih mož mariborskega turizma, g. Rousa, g. Pograjca in drugih. Potem se je podala na samostojna podjetniška pota in bila direktorica Razvojne agencije Slovenske Gorice, od tam je pot nadaljevala na Zavod za turizem Maribor – Pohorje, kjer je bila pet let menedžerka turistične destinacije za 22 občin. Trenutno vodi svoje podjetje in je solastnica zasebnega zavoda, v katerem se ukvarjajo s tematiko razvojnih projektov, mednarodnih razpisov, modelov pametnih vasi, lokalnimi oskrbovalnimi verigami ter svetovanjem na

področju razvoja turizma in razvoja podeželja.

»Daleč najbolj sem ponosna na naš večji in prvi turistični čezmejni projekt v moji občini: razgledni stolp na Plačkem vrhu. Živim na obmejnem območju med Slovenijo in Avstrijo. Spogledovanje z vedno oblegano avstrijsko vinsko cesto je bil vedno motiv za to, da smo boljši in gremo v pravo smer, tako lokalna skupnost, kakor ponudniki in prebivalci obmejnega območja. Odrprtje meja je bilo za nas nekaj posebnega, stolp pa nekaj simboličnega, saj je predstavljal začetek videnja širše slike.«

Vztrajnost in sposobnost povezovanja

Najbolj je prepoznavna po svoji vztrajnosti in seveda sposobnosti povezovanja, tako na mednarodni ravni kot med različnimi institucijami in ljudmi. »Moje otroštvo je preplet tradicije, spoštovanja domače zemlje in hrane, kar smo mi v zibelko položili moji ljubeči starši in sestra, spoštovanja in pripadnosti do kraja in občine, v kateri živim. S pogledom prek meje pa sem hitro spoznala, kaj pomeni pravo povezovanje in sodelovanje, kaj zmore turizem in kaj lahko dosežemo tako z vidika ponudnikov kot prostovoljcev, če uspešno strnemo vrste in si zastavimo smeje cilje. Vsak v sebi nosi neko danost. Za menoj je kar nekaj uspešnih zgodb povezovanja, veliko pa je tudi takih, ki še niso zaživele, ker mogoče ni bil pravi čas zanje ali smo bili prehitri, včasih tudi nerazumljeni,« pravi.

»Veliko študijskih tur po Sloveniji in tujini smo organizirali ravno za naše ponudnike iz širše regije. Lahko rečem, da se mogoče tudi v Avstriji, Švici, Franciji, Italiji in drugje sosedje nimajo vedno radi med seboj, se pa ne glede na to povežejo in so pripravljeni sodelovati. Pri nas je še vedno preveč individualnega dela, ki terja napore, a ni tako

prepoznano v globalnem pogledu, če se ne povežemo. V prostovoljstvu ne more biti konkurentov, nekoga, ki nam je odtujil idejo – le partnerstvo z zdravo mero tekmovalnosti, da skupaj dosegamo odličnost,« je nekoliko kritična nad pregovorno slovensko zavidljivostjo. V turistični društveni organizaciji je aktivna več kot 30 let. »V naši družini sem bila jaz tista, ki je bila zadolžena za 'stike z javnostjo', so se starši radi pošalili na moj račun, saj sem bila že kot osnovnošolka zelo vedoželjna. V osnovni šoli sem obiskovala kar se da največ prostočasnih dejavnosti, ko jih je bilo po mnenju družine morda dovolj, sem opustila kvačkanje, saj mi kot levičarki to ni šlo ravno dobro. Je pa za te večšine profesionalka moja sestra. Hvaležna sem svoji učiteljici, mentorici ge. Leitgeb, ki je bila dolga desetletja vpeta v delo domačega turističnega društva, da je prepoznala moje potencialne. Že od petega razreda sem bila aktivna članica turističnega podmladka in kmalu društva. Že pred tem sem pomagala pri zbiranju denarja za Rdeči križ, stekla, odpadnega papirja, železa za naše otroške sanje najboljšega končnega izleta. Tako sem že kmalu hodila po terenu, se srečevala in delala z ljudmi, kar me je že takrat navdušilo,« je opisala svoje začetke.

Vedno je bila med najmlajšimi, zato so v matičnem turističnem društvu Zgornja Kungota za svoja kolesarska potovanja celo ukinili pokale za najmlajše, saj bi sicer vedno pristali v njenih rokah,« pove v šali. Čeprav smo včasih pesimistični, se za prihodnost po mojem ne gre bati. Klima je v zadnjih letih drugačna, saj se je veliko ljudi iz mesta preselilo na podeželje in mladi iščejo stik z okoljem. Le pustiti jim moramo v prostor in jim ga dati. Trenutno sem veliko v stiku z skupino mladih raziskovalcev Slovenskih Goric Benedikta, kjer vodimo in usmerjamo osnovnošolske otroke v poznavanje narave, okolja, ptic, cvetlic, hrane, z njimi ustvarjamo v naravi in v učilnici. Otroci, ki se udeležujejo teh delavnic, so domačini in priseljenci na vas. Otroci z velikim veseljem spoznavajo svoj kraj, ga vidijo in začutijo, delijo občutke z svojimi sovrstniki skozi risbice, fotografijo in s pripovedovanjem. To mi je v navdih,« je povedala, da jo še vedno motivira delo z mladimi, ki jih je treba znati nagovoriti. Tudi s pomočjo sodobnih tehnologij, družabnih omrežij in primernih vsečin vsebin.

Srčika prostovoljstva je na podeželju

Ljudje na podeželju po njenem mnenju bolj vidijo in čutijo lokalno okolje kot v mestih, kjer sicer ne glede na to ostaja nekaj zelo dobrih turističnih društev, zlasti tistih s tradicijo povezovanja še iz časov olepševalnih in hortikulturnih društev, ki gradijo na odličnosti skupnosti.

»Ta stik je ostal s prostovoljskim delom, vendar v mestu v veliko skromnejši obliki kot na podeželju. Letos sem se udeležila številnih dogodkov TD Polenšak, TD Podlehnik, TD Pekre in kar nekaj drugih. Vedno pride na stotine članov, od katerih ima vsak svoje obveznosti. To ni več samo prostovoljstvo, gre za profesionalno prostovoljstvo. Čutijo odgovornost, vsak bo opravil svoje delo, obstaja tudi medgeneracijski prenos. Znanje se prenaša iz generacije na generacijo. To je srčika slovenskega turističnega prostovoljstva. Marsikdaj mi rečejo: 'Kako ti znese, da greš v soboto popoldne na kar neko prireditev, kako si ambiciozna, zakaj ne bi bila raje doma, sedela ob kavi?' Zdi se mi, da imaš to v sebi ali nimaš. Jaz recimo ne morem nehati. Včasih imam zelo naporen teden ali pridem s kakšne službene poti in bi si rada samo malo odpočila. Ko pridem na neko prireditev, pozabim na vse skupaj. Energija prostovoljcev, srčnost in pripadnost njihovega dela, ki izžareva skozi dogodek, prireditev, slovesnost, pogled na te ljudi je tisto, kar te napolni z novo energijo, zadovoljstvom in toplino. Začutiš iskrenost in opolnomočenost. Tukaj je res doma srčnost. Zato mi ni žal časa nameniti tem ljudem, je pa seveda čas naš vladar in ga ni nikoli dovolj. Sploh ne za vse.«

Predvsem zaradi klenih prostovoljcev, ki na tej poti vztrajajo že zelo dolgo, se ne boji za prihodnost turistične društvene organizacije. Bolj jo skrbi institucionalna zmeda na terenu, kaj je vloga in pomen Turistične zveze Slovenije in regijskih turističnih zvez, kaj je vloga

LTO-jev, TIC-ev, zavodov za turizem in drugih institucij v prostoru.

»Zame marsikdo misli, da sem zaposlena na Štajerski turistični zvezi. V resnici sem prostovoljka od prvega dneva dela in za svoje prostovoljske ure ne prejemam nobenega denarnega nadomestila, zgolj evidentiram prostovoljske ure. Vse, kar s srcem naredim v ŠTZ, naredim z pripadnostjo in odgovornostjo, srčnostjo in zadovoljstvom. Mi smo prostovoljci, ki povezujejo prostovoljce, svetujemo prostovoljcem, hkrati si seveda prizadevamo, da nas druge institucije opazijo in nas vključujejo tako v strategije kot operativne načrte. Na nacionalni ravni ima TZS zavirljiv položaj pri vseh institucijah. Če gledamo samo Dneve slovenskega turizma, je TZS eden od treh stebrov slovenskega turizma, brez katerega Slovenija, ne bi bila tako urejena, kot je, kar je poudaril tudi minister za gospodarstvo, turizem in šport g. Matjaž Han.«

Priznanje ji je izročil predsednik TZS Dominik S. Černjak

Trdi in kleni pri ohranjanju tradicije

Za turistična društva in zveze največji izziv še vedno predstavlja financiranje naše dejavnosti. »Društva danes dosti težje pridobijo sredstva, kot so jih pred 30 ali 35 leti. Turistična društva nismo konkurenčna v primerjavi z drugimi institucijami, saj v materialnem smislu ne moremo toliko dati. Mi dajemo svoje znanje, delo in izdelke, izvedene prireditve in dogodke ter s tem naredimo nekaj dobrega za družbo. Tisti, ki čutijo in razumejo družbeno odgovornost, nas razumejo. Destinacijske organizacije brez turističnih društev ne bi tako odlično izvedle vseh prireditev, dogodkov, predvsem povezanih s predstavitvijo območja, interpretacijo, predstavitvijo naravne in kulturne dediščine, ljudskih izročil, šeg in navad. Pa še kaj bi se našlo. To dokazuje in potrjuje, da smo pomemben člen slovenskega turizma, vendar nas nihče nikoli zares ne vpraša, koliko kaj stane in kako zmoremo. Vsi pričakujejo, da smo vedno tukaj, ob pravem času na pravem mestu, da smo kot prostovoljci samoumevni. Če organiziramo predavanje, moramo seveda plačati predavatelja, predavalnico, materiale ipd. Tega ne dobimo vedno zastony. Nekateri župani in županje nas iskreno podpirajo in nam veliko stvari omogočijo brezplačno, vendar poskušamo vedno nekaj vrniti v okolje te občine. Vrnemo s prostovoljnimi delom, pomočjo drugim društvom in s srčnostjo pomoči potrebnim, kar smo letos prav tako dokazali.«

Za konec vsem prostovoljcem na področju turizma polaga na srce, da je treba glede na spremembe v Evropi, zlasti množične migracije, vedno bolj težiti k ohranjanju tradicije. »Ostati moramo trdni in kleni v tem, kar počnemo, in to prenašati na mlajše rodove,« je jasna. Usmerjena je tudi v prihodnost, saj se ne boji umetne inteligence, ki je po njenem mnenju v osnovnem obsegu za zdaj tudi prostovoljka. Samo znati jo je treba koristiti, denimo za pisanje gradiv, sestavkov in predstavitev, kar je inovativno predstavila tudi na zadnjem srečanju TDO. Ni kaj, turistični delavci so vedno ljudje različnih talentov. In Janja Viher ni nobena izjema.

Besedilo: Polona Frelih
Fotografije: Arhiv TZS in osebni arhiv

Vam je všeč ta pogrinjek?

V mestu vrtnic je dišalo po vrtnicah

V hotelu Perla v Novi Gorici je bilo v okviru 70. Gostinsko-turističnega zbora Slovenije, 14. novembra 2023, 14. državno tekmovanje za zlato kuhalnico. Letos se je pomerilo deset ekip učencev od 6. do 8. razreda osnovnih šol, pripravljali so mineštro, palačinke in brezalkoholni sadni napitek z okusom vrtnic, kar pomeni, da je bilo tekmovanje tudi lokalno obarvano. Drugo ime za Novo Gorico je namreč 'Mesto vrtnic'.

Tekmovalna komisija je zaznala veliko motiviranost učencev pri pripravi tekmovalnih jedi, prav tako podporo mentorjev. Brez njihove zavzetosti si je težko predstavljati kakovostne jedi in serviranje, ne zgolj na dan tekmovanja, ampak in predvsem celotno šolsko leto. Vloga mentorjev je ključnega pomena pri zagotavljanju kakovosti.

Celodnevno tekmovanje je potekalo v prijetnem vzdušju in pričakovanju. Učenci so zavzeto rezali in pražili zelenjavo za mineštro in kuhali, bilo je prav prijetno opazovati, s kakšno vnemo so se lotili dela. Pri mineštri je komisija opazila izvirnost pri uporabi tradicionalnih

sestavin, npr. pri tehniki rezanja kranjskih klobas, krompirja in zelenjave ter pri uporabi dodatnih sestavin, npr. zaseke. Pri peki in postavitvi krožnika za palačinke so pokazali izredno kreativnost, npr. uporaba jurke in pregrete smetane v nadevu. Pregreta smetana je sicer značilna za spodnji del Štajerske. Marsikateri krožnik bi bil lahko zgled kakšne restavracije. Tudi sadni napitek je pokazal domišljijo in kreativnost tekmovalcev, kar je bilo vidno predvsem v dekoraciji kozarca in okusu. Tekmovalci so uporabljali med, razno sadje in cvetove vrtnic.

Mladi so kuhali kot bi imeli najmanj eno Michelinovo zvezdico.

Skupinska fotografija vseh nagrajencev

Strokovna ekipa sodnikov, priznanih kuharjev – članov Društva kuharjev in slaščičarjev Slovenije, se je pri ocenjevanju osredotočila na osebno urejenost tekmovalcev, na način priprave delovnega mesta, sestavo recepta, čas priprave jedi, mehansko in toplotno obdelavo živil – ter najpomembnejše, na videz in okus jedi ter kreativnost krožnika.

Najbolje so se odrezale ekipe:

- Osnovna šola Škofja Loka – Mesto, ki je komisijo navdušila z okusno mineštro z vlivanci in slastnimi pirinimi palačinkami s skuto in borovničevim prelivom z meto ter je prejela zlato kahalnico.
- srebrno kahalnico je prejela Osnovna šola Križevci, njihova posebnost so bile palačinke z domačo jurko.
- bronasto kahalnico je prejela Osnovna šola Roje Domžale, ki je palačinke postregla kot pirin mošnjiček s figami.

Ocenjevalna komisija je imela tudi tokrat zahtevno delo, kajti vse tekmovalne ekipe so zelo potrudile in pripravile odlične jedi, odločilne so bile najmanjše podobnosti. Vidna je bila velika podpora mentorjev pri pripravi učencev na tekmovanje, zato jim izrekamo priznanje.

V Društvu kuharjev in slaščičarjev Slovenije smo zelo ponosni na tekmovanje za zlato kahalnico, vsem tekmovalcem in mentorjem čestitamo, še posebno dobitnikom priznanj, in si želimo, da bi se na ta način krepil ugled poklica kuharja. Ustrezno vrednotenje in ugled poklica kuharja v strokovni in tudi laični javnosti je ključnega pomena za izobraževanja za poklic kuharja in ostali strokovni kader v gostinstvu in turizmu.

Na odločitve posameznika za poklicno kariero na področju gostinstva vplivajo številni dejavniki in aktivnosti zunaj šole, ki mnogokrat niso neposredno vidne na kratki rok. Tekmovalna komisija je zelo vesela, da so nas letos obiskali visoki predstavniki stroke in politike ter tako podprli prizadevanja vseh, vključenih v organizacijo in izvedbo tekmovanja.

Najboljše tri ekipe je znani slovenski chef Uroš Štefelin povabil na kuharsko delavnico v svojo restavracijo Hišo Linhart v Radovljico, kjer

bodo dobili še eno novo izkušnjo in izboljšali svoje kuharske sposobnosti, naučil pa jih bo tudi, kako kuhati iz lokalnih sestavin in prav ničesar ne zavržeti. Natečaj Zlata kahalnica je namreč že od začetkov trajnostno naravn.

Letos so si tekmovanje ogledali tudi visoki predstavniki politike in stroke.

Sponzor državnega tekmovanja, Mlekarna Celeia, je ekipam zagotovil sestavine za pripravo palačink in ob zaključku mlade nagradil s svojimi izdelki.

Minister za gospodarstvo, g. Matjaž Han, in predsednik Turistične zveze Slovenije, g. Dominik S. Černjak, predsednik Gostinstvo-turistične zbornice Slovenije, g. Andrej Prebil, in številni drugi gostje so izrazili veliko navdušenje in čestitke tekmovalcem pri pripravi jedi, nekatere jedi so celo osebno okušali.

Besedilo: Dušan Veršec, predsednik ocenjevalne komisije
Fotografije: Arhiv TZS in Studio Signal

Sodniki so opazovali prav vsak detajl.

Skupinska slika je nastala pred Tavčarjevim dvorcem na Visokem.

Z mladimi turističnimi vodniki odstirali skrivnosti Škofje Loke

Turistična zveza Slovenije je letos izvedla jubilejno – že deseto državno tekmovanje mladih turističnih vodnikov. Tekmovanje v turističnem vodenju je letos potekalo v Škofji Loki. Udeležilo se ga je 12 kandidatov z različnih koncev Slovenije. S tekmovanjem Turistična zveza Slovenije spodbuja mlade za poklic turističnega vodnika, ki je velikokrat prva in edina vez med obiskovalci in lokalnim okoljem ter zato neprecenljiv del turistične ponudbe kraja.

Tekmovanje za mladega turističnega vodnika je namenjeno mladim od 16. do 29. leta starosti in je sestavljeno iz treh delov. Najprej poteka na regionalni ravni, na kateri morajo kandidati in kandidatke pripraviti seminarsko nalogo o poljubnem kraju in obdelati vse podrobnosti, ki jih mora turistični vodnik opraviti pred vodenjem. Največkrat mladi predstavijo prav svoj kraj, pri tem pa si pogosto zamislijo vodenja, ki so prilagojena mladim, vsebujejo zanimive in zabavne lokalne

vsebine ter alternativno, drugačno izvedbo. Za tem so mladi povabljeni k spoznavanju določenega kraja (vsako leto je izbran drug kraj), za katerega morajo na državni ravni pripraviti načrt vodenja, čemur sledi vodenje pred komisijo.

Kako pomemben je dober turistični vodnik, so mladi spoznavali na posebnem pripravljalnem vodenju. V septembru jih je tako po 'pisanji' Škofji Loki popeljala izkušena lokalna vodnica Jasna Kežzar Hartman. Jasna je primer turistične vodnice, ki je neusahljiv vir informacij, hkrati na zanimiv in dinamičen način pripoveduje o lokalnih zanimivostih in skrivnostih. Skratka, mladi kandidati so imeli odličen primer vodenja, ki jim je pustil dobre temelje za nadaljnje samostojno delo.

Konec oktobra je sledil zaključni del tekmovanja, in sicer vodenje mladih po Škofji Loki. Udeležilo se ga je 12 posameznikov. Celotno vodenje je bilo razdeljeno na 12 odsekov in vsak kandidat je z žrebom izbral enega. Nato je potekalo vodenje pred komisijo, ki so jo sestavljale tri izkušene vodnice, in sicer Adrijana Ježovnik, Jasna Kežzar Hartman in Marija Brložnik. Vsak posameznik je imel na voljo 10 minut, da je zbranim predstavil svoj odsek vodenja.

Kot se za mestno vodenje spodobi, se je tudi to začelo pred Turističnoinformacijskem centrom, kjer so mladi predstavili osnovne značilnosti mesta, v nadaljevanju predstavili zgodovino Škofje Loke,

Letos so bili med zmagovalci sami fantje.

Stara Loka je čarobna

ki sega daleč nazaj v leto 973, ko je nemški cesar Oton II. ozemlje ob Selški in Poljanski Sori podaril škofom iz bavarskega Freisinga. Pot je vodila naprej čez Kamniti ali Kapucinski most do Kapucinskega samostana s knjižnico. Na tem mestu je bil predstavljena tudi ena največjih dragocenosti Škofje Loke, in sicer Škofjeloški pasijon, ki je pomemben del slovenske in svetovne kulturne dediščine, saj je od leta 2016 vpisan na Unescov Reprezentativni seznam nesovne kulturne dediščine človeštva. Pot je nato vodila mimo Nunske cerkve s samostanom, kje je nekoč bila uršulinska dekleška šola. V nadaljevanju je bila predstavljena Cerkev sv. Jakoba z deli Jožeta Plečnikova. Sprehodili smo se čez oba trga, Spodnjega in Mestnega, spoznali utrip mesta s številnimi prireditvami in se mimo Martinove hiše povzpeli na Loški grad, kjer danes domuje muzej s številnimi bogatimi zbirkami.

Dijaki so pokazali, kako je biti »pravi turistični vodnik«.

Poleg vsebinskega dela so mladi vodniki morali prikazati tudi različne tehnične sposobnosti od vodenja skupine, sproščene komunikacije, stika s poslušalci, orientacije v prostoru in prilagodljivosti trenutnim razmeram na terenu.

Ob zaključku tekmovalnega dela so si kandidati, mentorji in člani komisije ogledali Tavčarjev dvorec na Visokem. Pred dvorcem je zbrane najprej 'pozdravil' markantni bronasti kip slovenskega pisatelja in politika Ivana Tavčarja, ki gleda proti svojemu rojstnemu kraju, Poljanam. Mogočna domačija in njeni nekdanji lastniki, rodbina Kalan, so bili vir navdiha Tavčarju pri pisanju zgodovinskega romana Visoška kronika. V nekdanjem stanovanjskem objektu sta na ogled

stalna razstava Visoška domačija pripoveduje in čudovita poročna dvorana. Ob koncu ogleda je sledila podelitev nagrad najboljšim. Bronasto značko mladi turistični vodnik je prejel Ažbe Poglajen iz Dola pri Borovnici, srebrno Blaž Bunderla z Bleda. Letos se je komisija prvič, odkar tekmovanje poteka, odločila, da podeli dve zlati znački. V kategoriji med srednješolskimi kandidati je zlato značko osvojil Benjamin Merzdovnik iz Dravograda, med kandidati iz višjih šol pa je zlato značko prejel Miha Erman iz Voličine. Turistično gostinska zbornica Slovenije (TGZS) je najboljše kandidate nagradila z bonom za udeležbo na tečaju za turističnega vodnika TGZS, oba zmagovalca sta prejela tudi bon za opravljanje izpita.

Tekmovanja se je udeležilo 12 kandidatov iz različnih koncev Slovenije.

Turistična zveza Slovenije z veliko požrtvovalnostjo in trudom izvaja, po mnenju številnih sodelujočih, eno od zahtevnejših tekmovanje za mlade na področju turizma. Poklic turističnega vodnika je zahtevno in obsežno delo, saj je prav turistični vodnik velikokrat prva in edina vez med obiskovalci in lokalnim okoljem ter zato neprecenljiv del turistične ponudbe kraja.

Zavzeta sodnica Marija Brzložnik med ocenjevanjem.

Prejemnik zlate značke v srednješolski kategoriji Benjamin Merzdovnik je o svoji izkušnji s tekmovanja povedal: »Zmage na državnem tekmovanju sem bil zelo vesel, saj mi je bilo tekmovanje v velik izziv. V zadovoljstvo mi je bilo videti, kako se je poplačal ves trud trdih priprav na tekmovanje, ki so se začele že v lanskem šolskem letu. Ob tem se bi rad zahvalil mentorju Marku Gamsu za vse napotke, nasvete in pomoč ter Turistični zvezi Slovenije za priložnost doživeti, kako je biti 'pravi' turistični vodnik.«

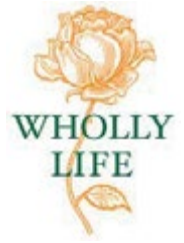
Besedilo: Marija Brložnik, sodnica
Fotografije: Arhiv TZS

Piše: Katerina Vidner Ferkov, WhollyLife

Kjer je zdravje doma ♥

Čas je za naravni 'botoks detoks'!

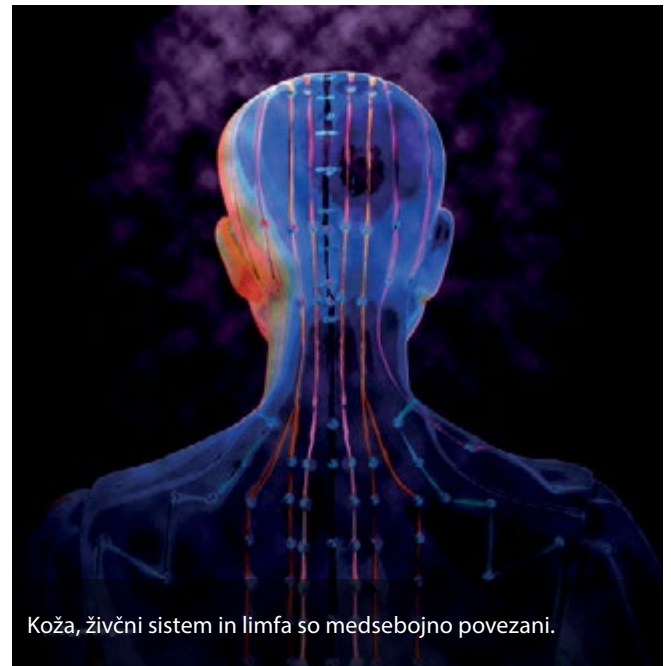

Gua sha je vzhajajoča zvezda na nebu nege obraza in velnesa. Pričakovani učinki so: bolj sveža in gladka koža, oblikovanje čeljusti, odprava podbradka, zmanjšanje aken in preprečevanje gub. Zakaj gua sha lahko deluje? Ker so koža, živčni sistem in limfa medsebojno povezani, s tem ustvarijo 'kaskado fizioloških odzivov na gua sha', kar lahko prinaša terapevtske koristi, so zapisali 2021 v Journal of Family Medicine.

Gua sha v kitajščini pomeni 'odstrgati bolezen', kar vključuje uporabo orodij različnih oblik kristalov in kamenin, kot so bian, žad, obsidian in drugih. Poteze s kristalnim orodjem se izvajajo na koži, na katero nanese olje ali drugo mazivo. Izbrani gibi potekajo v določeno smer, kot predvideva kitajska tradicionalna medicina (TKM). Cilj terapije gua sha je 'aktivirati krvni obtok za razpršitev zastajanja krvi', ki temelji na teoriji TKM. Gre za uradni podatek kitajske državne spletne strani, ki opisuje tehniko gua sha.

Uradni kitajski vir navaja tudi, da zgodovinski zapisi o gua sha segajo v paleolitik. Ko so ljudje zboleli ali postali nezavestni, so z rokami ali kamni drgnili dele telesa, da bi ublažili simptome bolezni. V dinastiji Ming (1368–1644) je bilo zdravljenje s pomočjo gua sha sistematično zapisano v takratnih večjih zdravstvenih dokumentih. Značilno za starodavno tehniko gua sha je, da se je izvajala izključno na telesu, ne na obrazu, tako kot danes.

sodobnimi spoznanji, je vir občudovanja vseh žensk in moških, ki se ne želijo odločiti za botoks ali kirurško obdelavo obraza proti znakom staranja. O učinkovitosti njenega sodobnega pristopa z gua sha, ki se izvaja na dekolteju, obrazu in glavi, so pisali vsi svetovni mediji, ki se ukvarjajo z industrijo velnesa in kozmetike: Vogue, Tatler, Bazaar ...

Koža, živčni sistem in limfa so medsebojno povezani.

Terapija temelji na kitajski medicini

Zdravo in sijoče staranje

Ziggie Bergman, predavateljica, ki ima 30 let izkušenj z metodo gua sha za nego obraza, sodeluje z Univerzo za refleksoterapijo v Londonu, njena 'metoda Bergman', pri kateri se tradicija združuje s

»Ker se na obrazu odražajo čustva, ima vsaka črta in znamenje na obrazu globlji pomen. Topli kristali pri negi z gua sha oddajajo infrardeče žarke, ki odpravljajo kožne bolezni in lahko izboljšajo strukturo in delovanje žil v očeh in možganih,« navaja Bergmanova.

Gua sha tako ni le metoda za tiste, ki jih skrbijo obrazne gube, ampak pomembna nega za boljše staranje ter psihološko in duhovno boljše počutje. Ziggie Bergman so tako nekatere zvezdnice uporabile za 'botoks detoks', torej so prešle s kemične na naravno lepotno terapijo. Pri tehniki gua sha zelo pozitivno, da ne uporablja ničesar odvečnega,

nekaj ekološkega olja z eteričnimi olji (aromaterapija) in kristale. Večina kozmetičnih postopkov je namreč sestavljenih iz številnih bolj ali manj invazivnih krem in drugih pripravkov. Kot nam je zaupala Bergmanova na izobraževanju v Londonu, so njeni kolegi, lepotni kirurgi že našli žepke kozmetičnih snovi pod kožo svojih strank.

Strokovno izvedena nega obraza upošteva vse medicinske omejitve.

Gua sha na obrazu je zagotovo lepotna terapija, ker gladi gube in poveča prekrvitev kože, sprošča tudi čustvene napetosti in umirja. Ima številne prednosti pred drugimi terapijami za lep in zdrav videz, saj je izredno prijetno in sproščuje doživetje.

Gua sha je lepotna in psihološka terapija

Uporablja se različne oblike kristalov in kamenin kot so bian, žad, obsidian in drugih

Strokovno izvedena nega obraza gua sha upošteva vse medicinske omejitve. Ne priporoča se je med nosečnostjo, pred in po kemoterapiji (vsaj tedenski zamik je potreben) in pri jemanju določenih zdravil (antikoagulanti). Nasprotno se gua sha toplo priporoča pri posledicah določenih bolezni, ki povzročajo omrtvičenost ali zategnitev obraza (pareza) ali pri napetosti v čeljusti (bruksizem – stiskanje in škrtanje z zobmi).

Za izvajanje terapije gua sha je potrebno znanje o celostnem zdravju in komplementarnih metodah, tehnika zajema tudi energijsko pripravljenost izvajalca.

Gua sha je čarobno doživetje, ki lepša naš videz in pogled na življenje. Zakaj torej ne bi razveselili sebe ali svojih bližnjih z darilom zdravja in prijetnim doživetjem? V času praznikov se odločimo za notranje razkošje in mir.

Če vas zanima izkušnja nege z gua sha, jo izvajam v Ljubljani (Trnovo) in Zasavju (Podkum). Kontakt: 041 334 362, katerina@santu.si, IG @whollylife, FB @Aroma Kristali

Zakaj ne bi za praznike razveselili sebe ali svojih bližnjih z darilom zdravja in prijetnim doživetjem?

Chat GPT je izjemno hiter pisec besedil

Izlet za splet

Brezplačni digitalni pomočnik

Piše: Katja Beck Kos, Rajzefiber

December je čas, ki mine prehitro: radi bi ga posvetili družini, bližnjim. Pa vendar nas čaka še tooolikooo dela: poročila, priprava dogodkov, nakup daril, pošiljanje čestitk, priprave na naslednje leto.

Kaj ko bi imeli pomočnika, ki bi nam pomagal pri pisanju poročil ali morda predlagal kako izvirno novoletno čestitko za naše partnerje ali kar naštel nekaj idej za prihodnji dogodek? Nekoga, ki dostopa do vesoljne baze podatkov

svetovnega spleta in je izjemno hiter pisec besedil – le nekaj trenutkov potrebuje za eno stran. Mislim na Chat GPT.

Še vedno je na voljo brezplačna različica, do katere lahko dostopate tukaj <https://chat.openai.com/>, priporočam, da jo preizkusite.

Za Festival sprehodov pripravljamo poročilo, in ker po vseh letih ne bi spet radi pisali v podobnih stavkih, preverim, kaj mi ponudi ChatGPT: zastavim mu vprašanje t. i. 'prompt' ki se glasi: »Pozdravljen! Pripravljam poročilo za to leto za Rajzefiber, bi mi lahko pomagal napisati nekaj o Festivalu sprehodov?« In takoj prejmem lepo sestavljen sestavek, ki v veliki meri drži.

ChatGPT:

»Seveda, z veseljem vam bom pomagal pri pripravi poročila. Začnimo z nekaj informacijami o Festivalu sprehodov za letošnje leto za Rajzefiber. Spodaj je predlog besedila, ki ga lahko vključite v poročilo:

Festival sprehodov 2023: Povezovanje skozi korake

Rajzefiber je tudi letos uspešno izvedel Festival sprehodov, dogodek, ki je bil namenjen povezovanju skupnosti in spodbujanju zdravega načina življenja. Festival je potekal od [datum začetka] do [datum konca] in je privabil številne udeležence iz različnih starostnih skupin.

Glavni cilj festivala je bil spodbujati telesno aktivnost in omogočiti sproščeno druženje ter spoznavanje lepote lokalnega okolja. Med dogodki smo organizirali različne sprehode po okoliških poteh, ki so vodile do naravnih znamenitosti in kulturnih točk v naši skupnosti.

Poudarki Festivala:

- **Raznoliki sprehodi:** Ponudili smo široko paleto sprehodov, prilagojenih različnim stopnjam telesne pripravljenosti. Od družinskih sprehodov do zahtevnejših pohodov smo želeli zagotoviti nekaj za vsakogar.
- **Interaktivne delavnice:** Poleg sprehodov smo organizirali tudi interaktivne delavnice, na katerih so udeleženci lahko pridobili nova znanja o okolju, zdravju in trajnostnem načinu življenja.
- **Skupnostno sodelovanje:** Festival je bil priložnost za

povezovanje lokalnih podjetij, organizacij in posameznikov. S sodelovanjem smo krepili skupnostne vezi in spodbujali trajnostne pristope.

- **Zavedanje o zdravju:** Festival sprehodov je bil tudi priložnost za osveščanje o pomenu redne telesne dejavnosti za zdravje. Organizirali smo predavanja in delavnice s strokovnjaki s področja zdravja in gibanja.

Rezultati in odzivi:

Festival sprehodov 2023 je presegal naša pričakovanja, saj smo zabeležili večjo udeležbo in pozitivne odzive udeležencev. Dogodek je prispeval k povečanju ozaveščenosti o pomenu telesne aktivnosti in krepitvi skupnosti. Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali in prispevali k uspehu festivala.»

ChatGPT torej najde kar precej pravih podatkov v bazi podatkov (baza, do katere dostopa, premore podatke samo do januarja 2022, kar sam tudi opozori), vendar kar precej stvari tudi ni resničnih oziroma ne drži. Kljub temu samo besedilo nudi dobro zastavljeno in primerno oblikovano izhodišče, ki z nekaj popravki lahko predstavlja del pravega poročila. Preizkusite tudi sami!

ChatGPT lahko v tem času uporabljamo tudi za generiranje idej za Festival sprehodov naslednje leto: na moj prompt »Kakšni pa bi bili tvoji predlogi za program Festivala sprehodov za naslednje leto?« poda kar 8 predlogov aktivnosti, od tega vsaj polovico takih, ki se jih še nismo poslužili in bi jih lahko umestili ter si s tem zagotovili nove ciljne skupine.

Posebej ga povprašam po tem, s katerimi aktivnostmi nagovarjati mlade do 25 let, in tudi tam postreže z dobrimi predlogi, med drugim vidi interaktivne aplikacije in ekstremne sprehode kot aktivnosti, ki bolj nagovarjajo mlade. S tem daje nam, ustvarjalcem programa Festivala sprehodov, nove uvide.

Katja Beck Kos med predavanjem v Novi Gorici.

Tudi ko ga povprašam po podnaslovu Festivala sprehodov za naslednje leto, je uspešen:

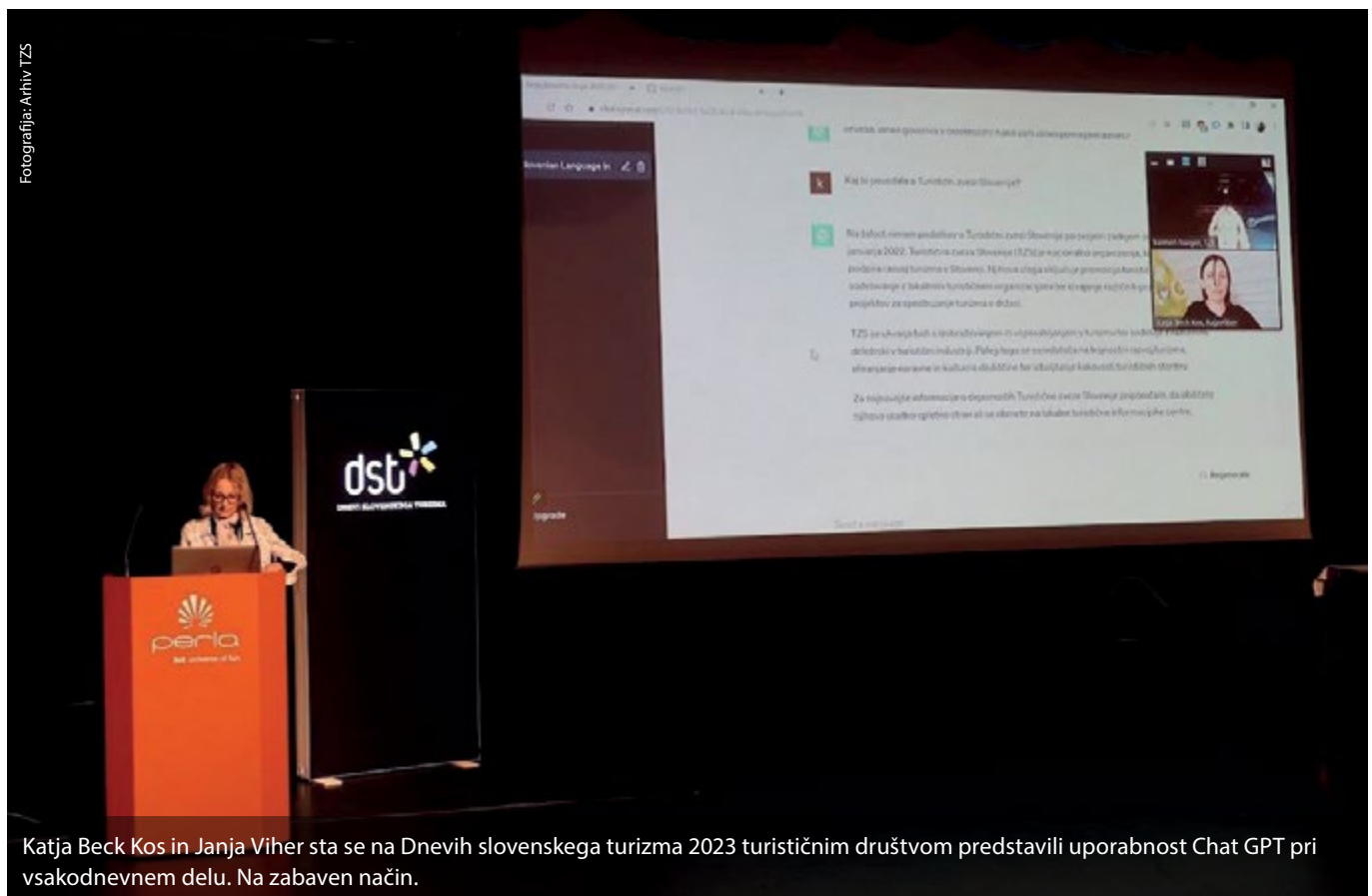
- koraki v naravi, glasba v srcu: povežimo generacije,
- odkrivanje poti: sprehodi, umetnost in zgodbe lokalnosti,
- svež zrak, sveža perspektiva: Festival sprehodov 2024,
- koraki skozi čas: ohranjamo tradicijo, raziskujemo prihodnost,
- sprehod v skupnosti: združimo se, raziskujemo skupaj.

Izberite tistega, ki najbolje odraža cilje, vzdušje in vrednote vašega Festivala sprehodov za naslednje leto.»

Če vam kak odgovor ni všeč, ga lahko ponovno generirate s klikom na krogec pod odgovorom. Odgovor lahko tudi označite kot všeč mi je in ni mi všeč. Tudi na ta način se uči.

ChatGPT sem preizkusila tudi v kovanju novoletnih voščil, vendar nisem bila preveč uspešna.

Pa da ga malo prilagodim; Chat GPT in Katja vam želiva: »V novo leto stopimo s koraki raziskovanja, srcem, polnim pustolovščin, in nahrbtnikom prijateljstev. Srečno novo leto, draga Turistična zveza Slovenije, turistična društva in njihovi člani!«

Katja Beck Kos in Janja Viher sta se na Dnevih slovenskega turizma 2023 turističnim društvom predstavili uporabnost Chat GPT pri vsakodnevem delu. Na zabaven način.

Pomladni vinogradi v Vidošičih, Bela krajina

Vino – spominek kot privlačna novost

Letos mineva natanko 30 let, odkar se ukvarjam z značilnim poimenovanjem vina po bolj ali manj znanih krajih in vinorodnih okoliših, kar je značilno v vseh treh slovenskih vinorodnih deželah. Sprva je bil motiv za to zgolj radovednost, ki je sčasoma prerasla v prave hobi.

V zadnjih nekaj letih sem žal začel opažati, da pridelovalci tovrstnega vina čedalje manj vzorcev, vključno z opuščanjem številnih primerkov, pošiljajo na vsakoletna ocenjevanja vina v Gornjo Radgono, zato sem se lani odločil, da sem na naslov koordinatorja varstva nesovne kulturne dediščine poslal pobudo za vpis te svojevrstne tradicionalne slovenske vinske posebnosti v Register nesovne kulturne dediščine. Mesec dni pozneje sem prejel obvestilo, da bo vsebina pobude ustrezno vključena v enoto Vinogradništvo, ki je v pripravi za vpis v Register.

Slovenska vinorodna območja bi v primeru uresničitve predstavljene zamisli, med drugim predvsem po zaslugi verjetno še nikjer drugje na podoben način zasnovanih vino – spominkov, postala dosti bolj prepoznavna. Zlasti če bi se na prodajnih policah ponudnikov vina znašli obe velikosti polnitev, vendar z možnostjo ločenih nakupov (gl. ilustrativni vzorec v nadaljevanju zapisa).

Dodatno pozornost bi dosegli tudi s čim bolj privlačno in za obe velikosti polnitev vsebinsko povsem enako zasnovano nalepko. Na omenjenem vzorcu prikazan Belokranjec v narodni noši, ki stoji pred nekdanj značilnim, a dandanes le še tu in tam videnim belokranjskim hisom, kar se da pristno ponazarja identiteto vinorodnega okoliša Bele krajine, po katerem je poimenovano vino belokranjec. Na nalepkah bi bil poleg etnografskega zaželen še kak drugi identitetni simbol Bele krajine, denimo grb, ki ga ta etnografsko in geografsko zaokrožena obmejna krajina žal pač nima.

Ilustrativni vzorec

Seznam razpoložljivega tradicionalno poimenovanega vina s specifikacijami sortnih sestavov

- belokranjec ptp: laški rizling, kraljevina, beli pinot, šardone, renski rizling, rumeni muškat, sovinjon, zeleni silvanec;
- bizeljčan beli ptp: laški rizling, sovinjon, beli pinot, šardone, rumeni plavec;
- **bizeljčan rdeči ptp**: žametna črnina, modra frankinja, modri pinot, laški rizling, beli pinot, kraljevina, rumeni plavec;
- **cviček ptp** (izvirno dolenski cviček): žametna črnina, modra frankinja, kraljevina, laški rizling, rumeni plavec, zeleni silvanec, žlahtnina, ranfol;
- haložan: laški rizling, renski rizling, sovinjon, šardone;
- janževc: laški rizling, šipon, renski rizling, sovinjon;
- jeruzalemčan: šipon, laški rizling, renski rizling, sovinjon, šardone;
- kapelčan: šardone, sovinjon, ranina;
- konjičan: laški rizling, renski rizling, beli pinot, rizvanec;
- lendavčan: laški rizling, sovinjon;
- ljutomerčan: laški rizling, šipon;
- mariborčan: sovinjon, beli pinot, rizvanec, laški rizling, šardone;
- mariborčanka: sovinjon, beli pinot, rizvanec, laški rizling, šardone, rumeni muškat;
- **metliška črnina ptp**: modra frankinja, žametna črnina, portugalka, šentlovenka, gamay;
- pekrčan: traminec, kerner, beli pinot, rumeni muškat;
- ritoznojčan ptp: laški rizling, renski rizling, sovinjon;
- sremičan beli: laški rizling, sovinjon, kraljevina, rumeni plavec;
- **sremičan rdeči**: modri pinot, modra frankinja, žametna črnina;
- svečinčan: šardone, laški rizling, beli pinot;
- **teran ptp** (izvirno kraški teran): refošk;
- vipavec: rebula, zelen, laški rizling, malvazija, pinela;
- virštanjčan: laški rizling, sauvignon, šardone;
- vrtovčan: malvazija, sovinjon, zelen.

Legenda:

- navaden odtis = belo vino
- **poudarjen** odtis = rdeče vino
- ptp = priznано tradicionalno poimenovanje

Zgodovina poimenovanja vina po krajih/vinorodnih okoliših pridelave

Sklicujoč se na raziskavo prof. dr. Darje Mihelič z naslovom Po sledih zapisov o preteklosti trte, grozdja in vina na stičišču Alp in Jadrana, prvi posredni zapis po kraju oz. vinorodnem okolišu z ozemlja današnje Slovenije poimenovanem vinu datira v zadnjo četrtino 13. stoletja. V popisu zaseženega plena premagancev Benečanov v spopadu z zvezo zaveznikov oglejskega patriarha Rajmunda, med katerim je bilo tudi 17 vin, poleg nekaterih sortnih (rebule, muškata, klareta, malvazije in pinele), omenja še nekaj drugih vrst vina z navedbo njihovega geografskega porekla. Med njimi je tudi win von Wipach (v prevodu avtorice raziskave **vipavec**). V nadaljevanju omenjene raziskave, ki je sicer v glavnem osredotočena na sortna vina, je od obravnavanih v njej mogoče najti tudi vino **črnikalec** iz 16. stoletja.

10. avgusta 1845 je bil v časopisu Kmetijske in rokodelske novice objavljen naslednji zapis: »Ker se že tukaj od vina menim, ne morem kaj zato, de tudi vinčarjem eno očitam. To namreč: zakaj de oni dobre metliške in semiške vina, postavim: močniga **drašičarja** in prijetno veselico itd. za hrovaške vina po Gorenskimi prodajajo, ker so te vina vender prave kranjske vina, ktere bi imela naši deželi čast delati, ne pa sosedni. Naši sosedje so nam dragi sosedje, tode v ljubezni do sosedov ne smemo lastne domovine pozabiti.«

Leta 1865 je pod naslovom Das Weinbuch izšla knjiga uglednega nemškega strokovnjaka za kmetijstvo Wilhelma Hamma, v kateri so opisane značilnosti številnih vrst vina, ki so jih v tistem času pridelovali in pili širom sveta. Med njimi omenja tudi naslednja po nekaj naših

krajev poimenovana vina: **novomeščan** (Neustadtler), **radgončan** (Radkesburger), **ormožan** (Fridauer), **konjičan** (Gonobitzer), **mariborčan** (Marburger) in **bresteričan** (Tresteritzer).

Dogodek v gostilni Rac Mic v Šiški leta 1875, kjer skupina gostov naroči vipavsko vino. Natararica jim je takole odgovorila: »Kaj, vi iščete v naši gostilni vipavsko vino? No, to morate pa že kje drugje povprašati, ne pa v naši sloveči gostilni, kjer točimo le izvrstnega **metličana** in **štajerca**.« Vir: R. Dolenc: Spomini iz vojaškega življenja (podlistek). Objavljeno 10. avgusta 1914 v strokovnem listu Gostilničar.

Širšo paleto tovrstnih poimenovanj razkriva prva na opisovanje sort in tipov vina osredotočena slovenska strokovna publikacija z naslovom **Trsni izbor in vinski tipi za Dravsko banovino (1935)**, pripravili so jo vinogradniško-vinarski strokovnjaki Vinarske šole v Mariboru in Vinarske šole na Grmu pri Novem mestu. Žal v njej ni zajeto vinorodno območje Primorske, ki je bila v obdobju med obema svetovnjima vojnama del Italije. Celotno območje Dravske banovine je v publikaciji razdeljeno na 13 vinorodnih okolišev in poleg ostalega tudi s krajšimi opisi naslednjih tradicionalno poimenovanih vin (razvrstitev po abecedi): **bizeljčan beli**, **bizeljski cviček** ali **bizeljsko rdeče**, **črnomalčan**, **dolenska črnina**, **dolenski cviček**, **dolensko belo**, **framčan**, **haložan**, **jeruzalemčan**, **konjičan beli**, **konjičan rdeči**, **kovačevaščan**, **ljutomerčan**, **metličan**, **metliška črnina**, **pekrčan**, **pišečan**, **pohorčan**, **radizeljčan**, **ritoznojčan**, **semičan**, **slovenjbistričan**, **sremičan beli**, **sremiška črnina**, **sromeljčan**, **turškovrščan**, **zavrčan**.

Edini pisni vir za ugotavljanje pridelave obravnavanih vrst vina po drugi svetovni vojni predstavljajo katalogi rezultatov z mednarodnih ocenjevanj vina v Ljubljani (od leta 1955) in z ocenjevanj slovenskih vrst vina v Gornji Radgoni (od leta 1975). Poleg razpoložljivih tradicionalno poimenovanih vrstah vina (gl. seznam), ki so se že v prejšnjem stoletju bolj ali manj redno pojavljala na prej omenjenih ocenjevanjih vina v Ljubljani in Gornji Radgoni, so bila to še naslednja vina, ki jih vse odtlej tudi ni več in čakajo, da se bo le našel kdo, ki naj bi poskrbel za njihovo ponovno obuditev (po abecedi): **bistričan**, **bresteričan**, **drenovčan**, **framčan**, **gočan** (Goče), **goričanec** (Goričko), **grušenčan**, **jakobčan**, **kamničan** (Kamnica), **koprčan**, **kraško belo**, **kraško rdeče**, **počehovčan**, **podgorčan**, **rančan**, **rušanec**, **stanetinčan**, **šentjernejc**, **zaloščan**, **žerovinčan**.

Zadnji primer tradicionalno poimenovanega vina po kar precej dolgem obdobju mrtvila datira v leto 2020, ko se je z imenom **mariborčanka** (letnik 2019, gl. sortni sestav v seznamu razpoložljivih vin) pojavilo tudi na ocenjevanju vin v Gornji Radgoni. Navsezadnje je ta primer zanimiv tudi zato, ker gre za prvo poimenovanje z uporabo ženske oblike kraja pridelave vina.

Besedilo: Anton Omerzel

Razprava pred vaško gostilno okrog leta 1950

Kultura in turizem v Kobjeglavi

Ljudje smo družabna bitja in smo se vedno radi družili. To je bilo še posebno zabavno, če je prišel še kdo od drugod, danes bi rekli turist, ki je povedal kaj novega. Včasih je bil poleg časopisov to edini vir širjenja novic. Tudi domačini v Kobjeglavi in Tupelčah so se po delu radi družili, saj so si pri tem tudi izmenjavali mnenja o vsakdanjih kmečkih opravilih. Ob robu poti so bili hlodi, na njih so ženske zvečer imele svoj debatni krožek, moški pa so to opravili v gostilni.

Želja po bolj kakovostnem druženju je vodila ljudi k temu, da so začeli misliti na organizacijo kulturnega društva. To ni bilo lahko, saj so cerkvene oblasti temu nasprotovale, padale so težke besede. Samo nekaj stavkov iz takratnih časopisov: »Vsi tisti, ki se boste pridružili društvu, se boste cvrli v peklu, saj vam niti jaz niti papež v Rimu ne bo dal odveze za grehe.« je s prižnice v cerkvi rohnal župnik. Moški so mu odgovorili: »Vi, gospod Cenčič, bi želeli imeti nas kot nevedne ljudi še vedno v svoji oblasti in nam ukazovati, mi pa se želimo izobraževati in napredovati, zato ustanovljamo društvo.« Kljub vse težavam so leta 1904 ustanovili kulturno društvo Kraški slavček Kobjeglava. To društvo je bilo središče druženja ljudi, zlasti ob prireditvah so vedno prihajali tudi ljudje iz bližnje in daljne okolice. Društvo je vsako leto pripravilo vsaj eno prireditev, na kateri so igrali kako gledališko predstavo, peli, igrali skeče, pogosto so imeli tudi goste od drugod.

Župnik Drašček s člani društva Kraški slavček

Sčasoma so se trenja med društvom in cerkvijo prenehala in začeli so sodelovati. Močan pospešek kulturnemu dogajanju je dal župnik Ivan Drašček, ki je prišel v Kobjeglavo leta 1925. Mnogo je naredil na cerkvenem, materialnem in kulturnem področju. Zelo dobro je sodeloval z društvom Kraški slavček, posebno z moškimi.

Že leta 1927 so vaščani pod vodstvom Draščka pripravili in zaigrali pasijonsko igro. To je bil izjemno velik projekt, ki ga danes ne moremo ponoviti. Igro je napisal sam Ivan Drašček, to je bilo četrto besedilo pasijonske igre v slovenščini. Igralo je 90 igralcev, vsi so bili vaščani Kobjeglave in Tupelč, igra je trajala 6 ur. Igrali so dvakrat, vsakokrat je bilo na predstavi okrog 3000 gledalcev, ki so prišli iz okoliških vasi, tudi iz Trsta in Gorice. Lahko bi rekli, da je bilo mnogo turistov, saj so tudi kaj pojedli in si ogledali kraj. Veselja pa je bilo hitro konec, saj so fašistični orožniki (takrat smo bili pod Italijo) igro prepovedali, ker je bila v slovenščini. Prav leta 1927 so prepovedali tudi društva, slovenščine se ni smelo uporabljati. Kljub temu je pevski zbor, ki je deloval pod okriljem društva Kraški slavček, še vedno pel slovenske pesmi. Ne samo do konca druge svetovne vojne, ampak tudi še dolgo po njej

Pasijonska igra v Kobjeglavi leta 1927

je delovanje društva zamrlo. Leta 2004 so vaščani Kobjeglave in Tupelč obudili društvo Kraški slavček. Takoj so zaigrali igro Vdova Rošlinka. Od takrat je društvo gonilna sila v vasi, organizira razne kulturne dejavnosti, pohode in še kaj. Vse to privablja kar precej turistov.

Besedilo in fotografije: Jožef Abram

Slovenska turistična revija Lipov list, nadaljevanje Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sodem mesecu

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
December 2023

Izdaja:
Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:
Turistična zveza Slovenije, Miklošičeva cesta 38/VI,
SI – 1000 Ljubljana, tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Freljih
Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljčič
Oblikovanje: Polona Jericijo, PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:
Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:
SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2023 je 35,04 eur.

NAMENITE NAM DEL DOHODNINE

Vsak, ki v Sloveniji plačuje dohodnino, lahko do 1 % svoje dohodnine nameni nevladnim organizacijam, tudi

Turistični zvezi Slovenije

Takšna donacija vas nič ne stane! Dohodnina je odmerjena po zakonu, ki ureja dohodnino, od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo.

Zbrana donirana sredstva bomo v celoti namenili za izvajanje aktivnosti namenjenih turističnim društvom v obliki izobraževanj in srečanj, ki jih bomo prilagajali potrebam in željam glede na aktualne teme s področja turizma.

Izpolnite obrazec in ga najkasneje do 31. decembra 2023 oddajte osebno ali po pošti pri pristojnem finančnem uradu ali elektronsko preko storitev elektronskega poslovanja FURS eDavki.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU

ime in priimek davčnega zavezanca

podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka

poštna številka, ime pošte

davčna številka zavezanca

pristojni finančni urad

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka pravičenca	Odstotek (%)
Turistična zveza Slovenije	78442249	1%

datum

podpis

SEJEM ALPE-ADRIA

34. sejem turizma

31. 1.–3. 2. 2024

Nagrada **Jakob 2024**

Potegujte se za naziv:

Ambasador Inovativne turistične
prireditve na osnovi kulturne
in naravne dediščine

- brezplačna prijava
- razstavljanje na sejmu ni pogoj za prijavo
- rok prijave je **28. december 2023**
- nagrajenec prejme brezplačen razstavni prostor na sejmu **Alpe-Adria 2024**

Gospodarsko razstavišče

Vzporedni sejem:

GASTexpo – hibridni HO.RE.CA sejem

